Introducció al món de la religió

UNITAT 5
PERSONES
I
ESPAIS SAGRATS DE CONSTRUCCIÓ HUMANA

5.1- Persones sagrades: xamans, bruixes, bruixots, mags, monjos, emperadors-déu, sacerdots, guies espirituals

5.2- Temples i edificis religiosos

Persones i espais sagrats de construcció humana

5.1. Persones sagrades: xamans, bruixes, bruixots, mags, monjos, emperadors-déu, sacerdots, guies espirituals

Les persones sagrades són les que estan al capdavant de la realització dels ritus, els servidors de la divinitat, els seus representants.

Els ritus sempre comporten un ministeri que és exercit per les persones sagrades: sacerdots, ministres, xamans, mags, bruixots... Qui realitza el ritu és ministre, servent i representant de la divinitat. Ells executen els cultes, guarden i estan al servei del temple, conserven i expliquen els mites. Són els que poden entrar en contacte amb la realitat sagrada de forma més directa, poden tocar certs objectes sagrats, fer els sacrificis i entrar a llocs prohibits per al poble.

Aquestes persones poden formar, fins i tot, una casta amb una funció social i cultural. Sobretot en les religions més antigues, les persones sagrades arriben a constituir un grup social hereditari.

En diverses cultures el rei o cap de la tribu te també funcions de sacerdot o és considerat representant o enviat del déu i, per tant, persona sagrada.

- Documental:

REMEIERS I RITUALS DEL MÓN PRIMITIU

Persones i espais sagrats de construcció humana

5.2. Temples i edificis religiosos.

En les cultures més avançades, l'espai sagrat serà el temple, el santuari, la casa cultual, la catedral... Són, en la seva estructura, imitacions dels llocs sagrats naturals, com ara la muntanya sagrada. Tots els espais sagrats serveixen per a recordar el misteri que guarden, faciliten les funcions pròpies del culte comunitari, tot adoptant una forma diferent en cada religió.

Cada religió té un tipus diferent d'edifici sagrat, de casa de la divinitat, en funció dels ritus i del culte que s'hi realitza. Per als antics egipcis era el temple; per als antics grecs, el temple o santuari; per als jueus la sinagoga; per als cristians catòlics, l'església; per als musulmans, la mesquita...

Aquests edificis s'adaptaran també al país on es construeixen en funció de la seva cultura i clima. Malgrat això, les diferències d'estil no modificaran allò fonamental que tenen cadascun d'aquests edificis

Persones i espais sagrats de construcció humana

No solament els temples són espais sagrats. N'hi ha d'altres. Entre aquests, uns de molt importants són els cementiris. Com els morts es relacionen amb el trascendent, aquests llocs sempre seran espais sagrats, espais de silenci, espais de retrobament amb el misteri.

EL CEL A LA TERRA

EL PAGANISME

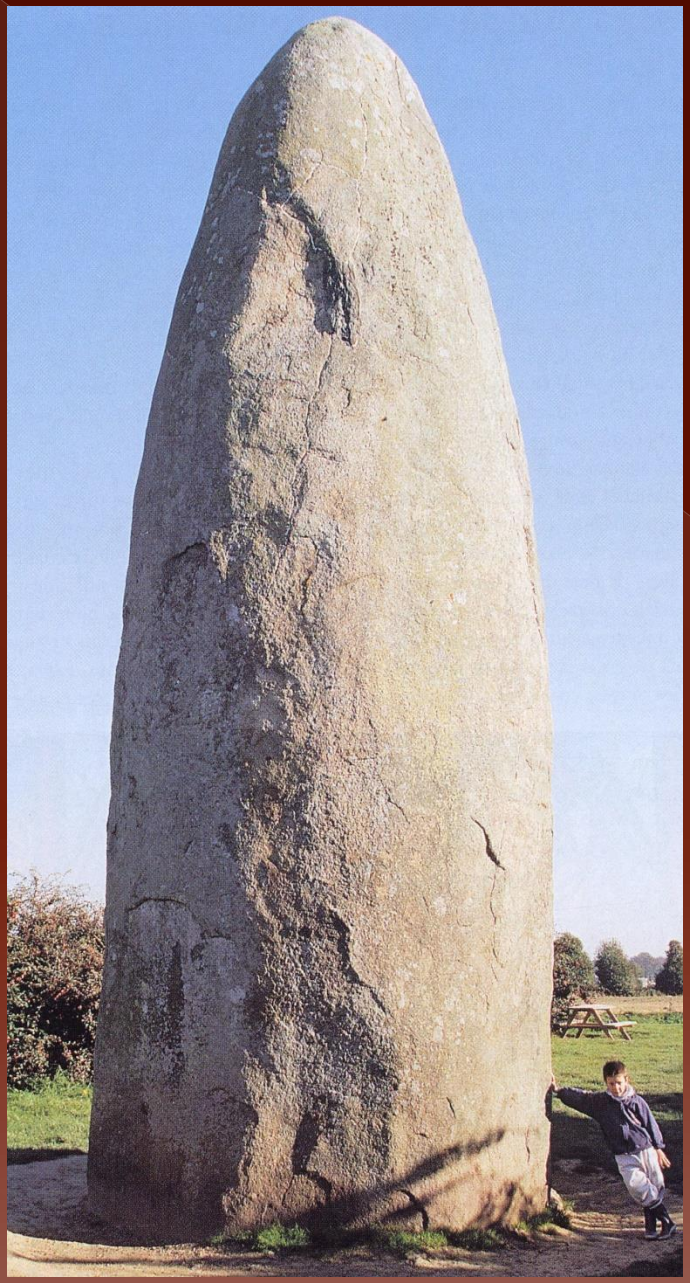
EL JUDAISME

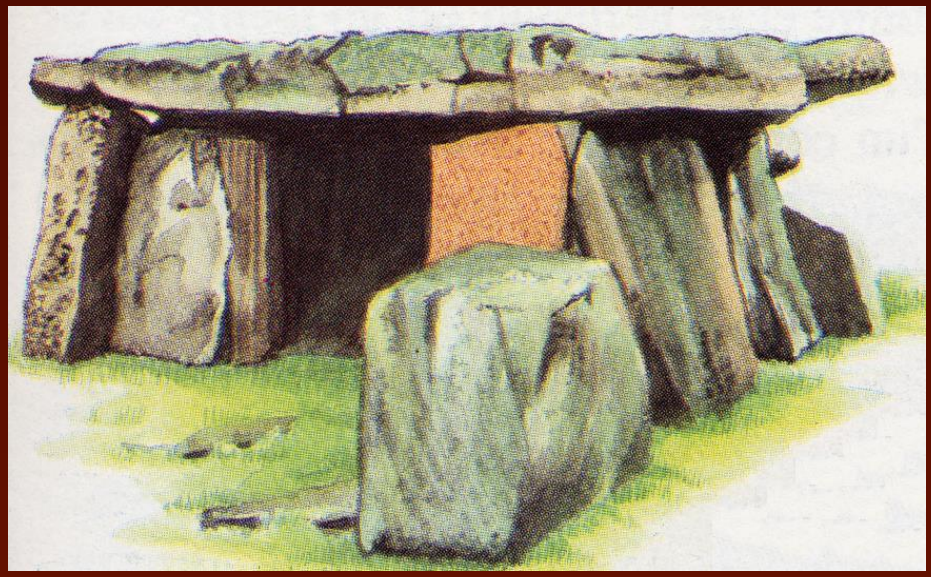
L'ISLAM

L'HINDUISME

EL BUDISME

EXEMPLES D'ESPAIS SAGRATS DE CONSTRUCCIÓ HUMANA. CULTES PAGANS

Menhir de Champ-Dolent

Dolmen a Pentre Ifan (Gales)

Els alineaments de Carnac són un conjunt d'alineaments megalítics de Bretanya. És el monument prehistòric més extens del món

Els menhirs de Carnac van ser aixecats durant el neolític en un procés de segles de durada, entre el 4500 i el 2500 aC

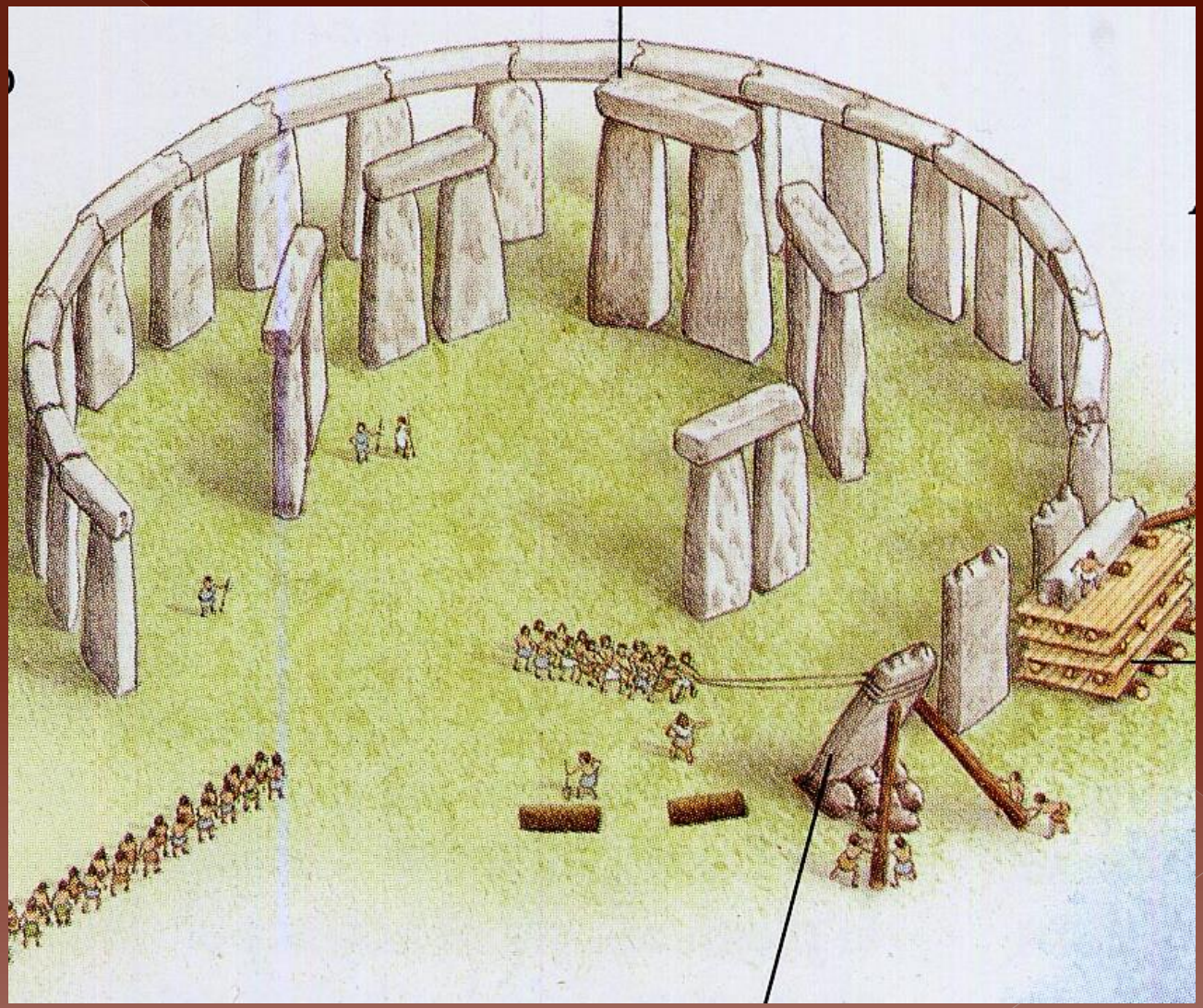
New Grange (Irlanda)

CULTURA MEGALITICA. STONEHENGE

Inici de les obres: 2800 aC

Segles més tard s'afegí un doble cercle

Vers el 1600 aC- va ser substituït per pedres ciclòpeas.

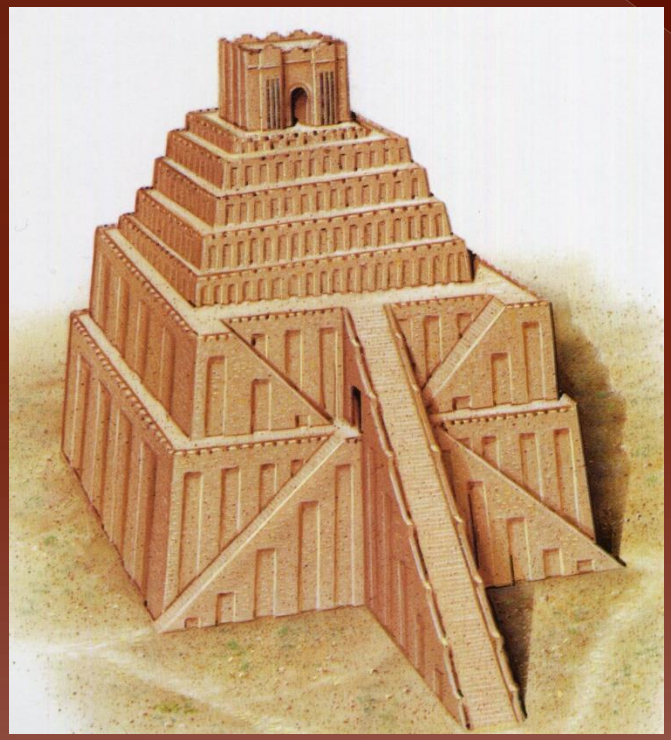
TEMPLES DEL PRÒXIM ORIENT. MESOPOTÀMIA.

Entre la tipologia dels edificis sumeris destaca el temple, anomenat **eanna** o «casa del cel».
Un dels més antics és el temple dedicat a la deessa Inanna d'Uruk (època d'Uruk, 3700-2900 a.C.).

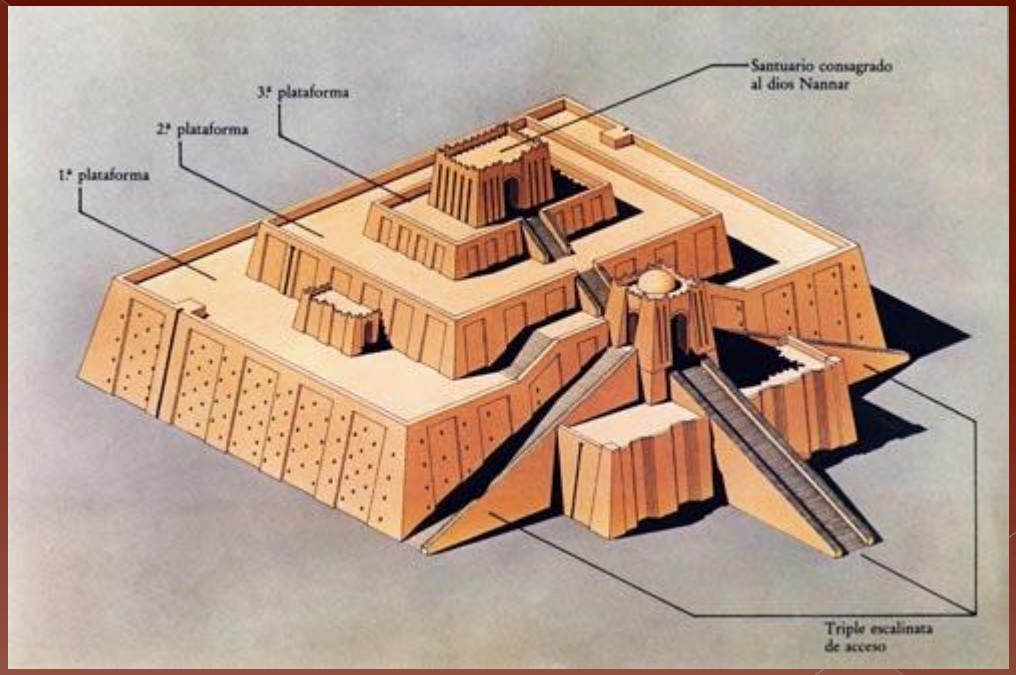

La tipologia més coneguda és el **temple-torre**, anomenat **ziggurat**. Es tracta d'una construcció composta per diverses terrasses superposades, en el cim de les quals hi ha un temple.

Zigurat Babilònic

Zigurat d'Ur.
Erigit en època neosumèria (2150-2015 a.C.)

El ziggurat és un procediment per acostar el temple al cel.

TEMPLES EGIPCIS

Un poble molt religiós

El faraó havia d'alimentar i tenir cura dels déus perquè protegissin Egipte. Per honorar-los, el faraó construïa edificis enormes: els TEMPLES. Situats a la vora del Nil, els temples tenien columnes a tot el voltant i sales ricament decorades. Els egipcis no hi podien entrar. Només el faraó i els sacerdots podien accedir als llocs sagrats.

Com que el faraó no podia ser a tots els temples alhora, triava uns homes que servien els déus en lloc seu: els sacerdots, que havien de ser purs, és a dir, nets. S'afaitaven el cap i tot el cos. Un sacerdot entrava tres vegades al dia a la sala secreta del temple on hi havia l'estàtua del déu i li portava aliments i perfums. També rentava l'estàtua i la vestia amb roba neta.

Cada any s'organitzaven grans festes religioses. Per exemple, a Tebes, la capital d'Egipte, la festa d'Opet durava 15 dies.

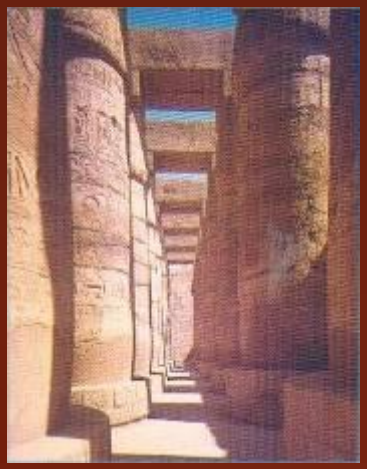
El faraó anava a les cerimònies.

Els sacerdots treien l'estàtua del déu Amon del temple de Karnak i el portaven fins un altre temple, el de Luxor.

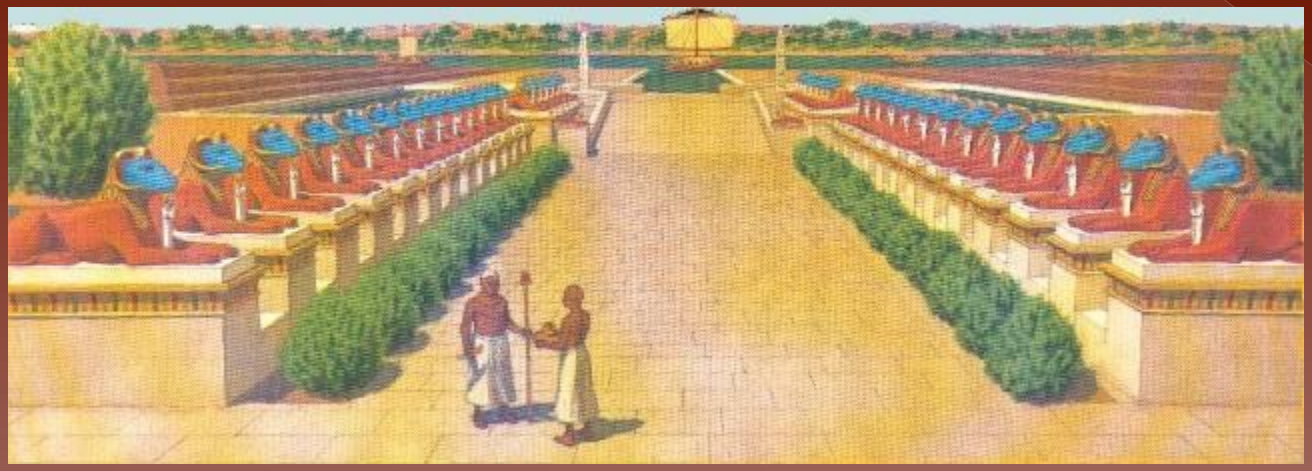
Era un gran moment per als habitants de la regió: tots ballaven i bevien, contents perquè podien acostar-se al déu.

Els temples

Els temples egipcis eren construccions gegantines on vivien els déus.
A la cambra més secreta, on només hi podien entrar els faraons i els sacerdots de més alta categoria, un cofre protegia l'estàtua del déu.

Es donava culte als déus amb la finalitat que asseguressin l'ordre i l'harmonia del món.
Cada matí, un sacerdot despertava l'estàtua del déu i la vestia. Després li cremava encens i li donava aliments com ofrena.
Al vespre el preparaven per dormir.
Els sacerdots que estaven al servei del temple eren un grup molt poderós i fins i tot s'havien enfrontat, alguna vegada, amb els faraons.

Durant les cerimònies alguns sacerdots es vestien amb una túnica de pell de pantera

El temple

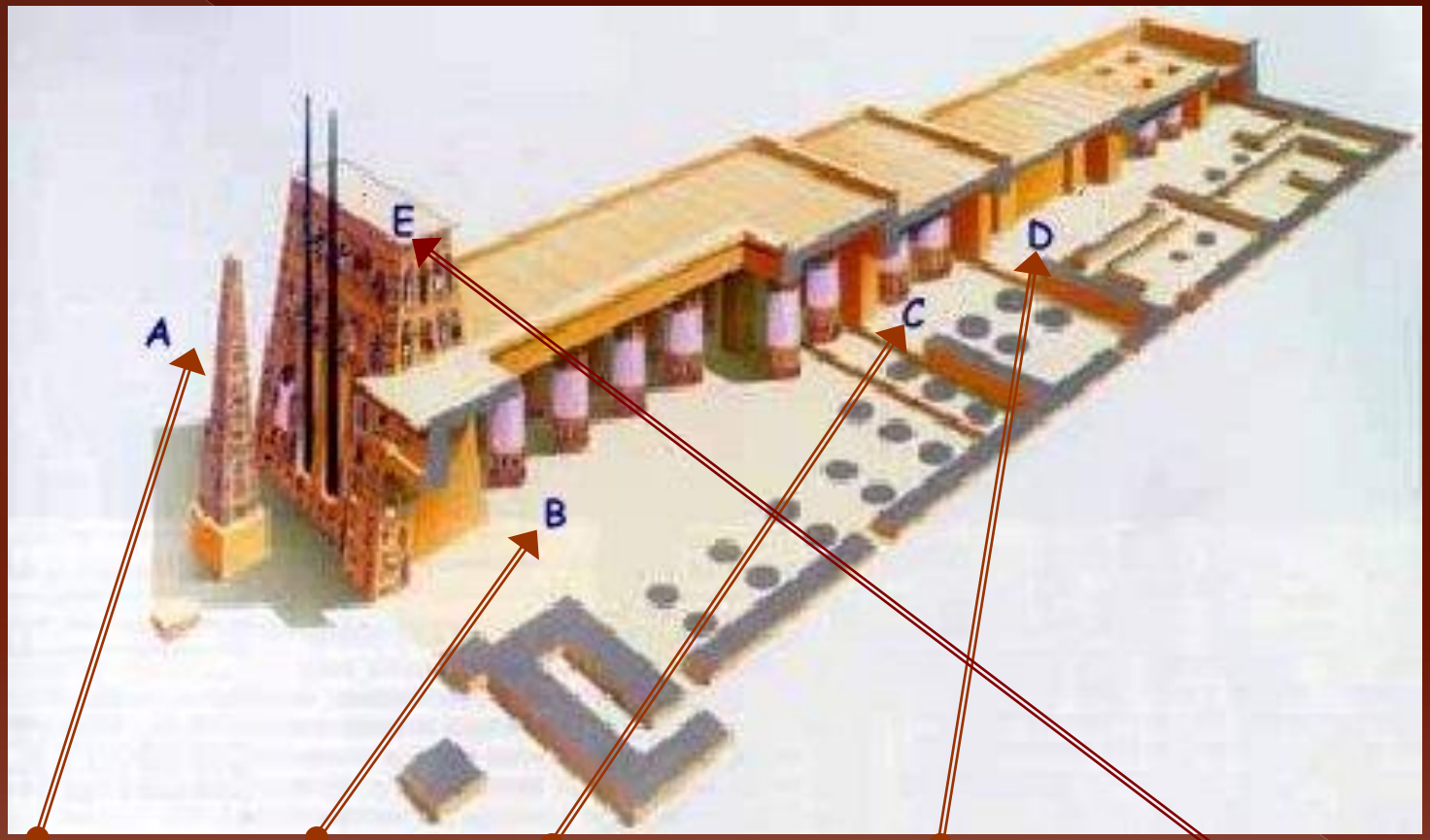
Una llarga avinguda flanquejada per animals sagrats conduïa a l'entrada, formada per dos grans pilons disposats en talús i precedits per obeliscs. S'accedia a la part pública del temple, un pati obert porticat (sala hípetra) des d'on una porta secreta comunicava amb la part privada (sala hipòstila i santuari) on només els sacerdots hi tenien accés.

Entre els temples funeraris cal esmentar algunes piràmides, el temple de Menhuotep II i el d'Hatsepsut a Deir el-Bahari, el Ramesseum, de Ramsès II, i el de Medinet-Habu, obra de Ramsès III. Als temples consagrats a una divinitat pertanyen els de Karnak i Luxor d'Amenhotep III i el de Tel el-Amarna construït per Akhenaton.
Una altra variant del temple religiós és el *speos* o temple excavat a la roca (Abu Simbel).

La planta típica d'un temple egipci

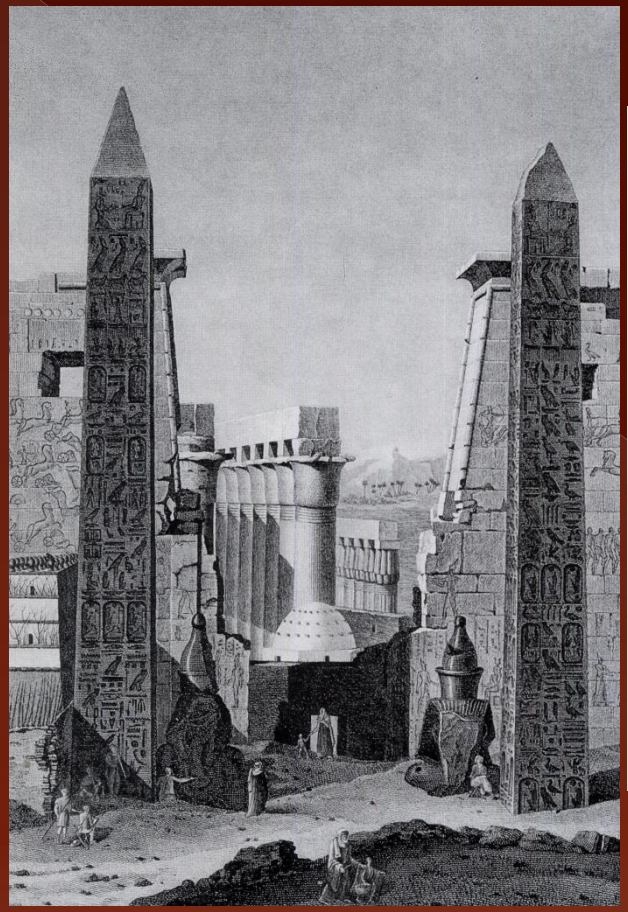
1. **L'avinguda de les esfinxs**: és un llarg passeig que té a banda i banda escultures de cos felí i cap humà (representació del faraó), o cap de moltó (símbol d'Amón), o de falcó coronat (al·lusió a Horus). Simbolitza la protecció que els déus donen al temple, per impedir entrar qualsevol principi malèfic
2. **L'Esplanada dels Obeliscs**: és una gran plaça al centre de la qual hi ha un o dos obeliscs que duen gravats, en escriptura jeroglífica, lloances als déus i al faraó
3. **El Piló, façana principal** del temple: construcció massissa i atalussada que serveix de portalada. Consisteix en dos grans murs trapezoïdals acabats en una cornisa, que emmarquen una gran porta rectangular. Simbolitza, alhora, la unió del l'Alt i el Baix Egipte mitjançant uns déus comuns, així com les dues muntanyes de l'horitzó per un surt i el sol, i també la fortalesa que protegeix el déu contra les forces nocives
4. **La Sala Hípetra** (sense sostre): és un pati porticat al qual hi tenia accés la majoria de la població durant les solemnitats
5. **La Sala Hipòstila** (de sostre pla amb columnes): era el lloc dels iniciats durant la celebració dels grans rituals, i només rebia la llum que entrava per la porta que donava al pati i per unes gelosies obertes a la part alta de les parets
6. **El santuari**: petita habitació on hi havia l'estàtua del déu i on només hi podia entrar el faraó o el gran sacerdot

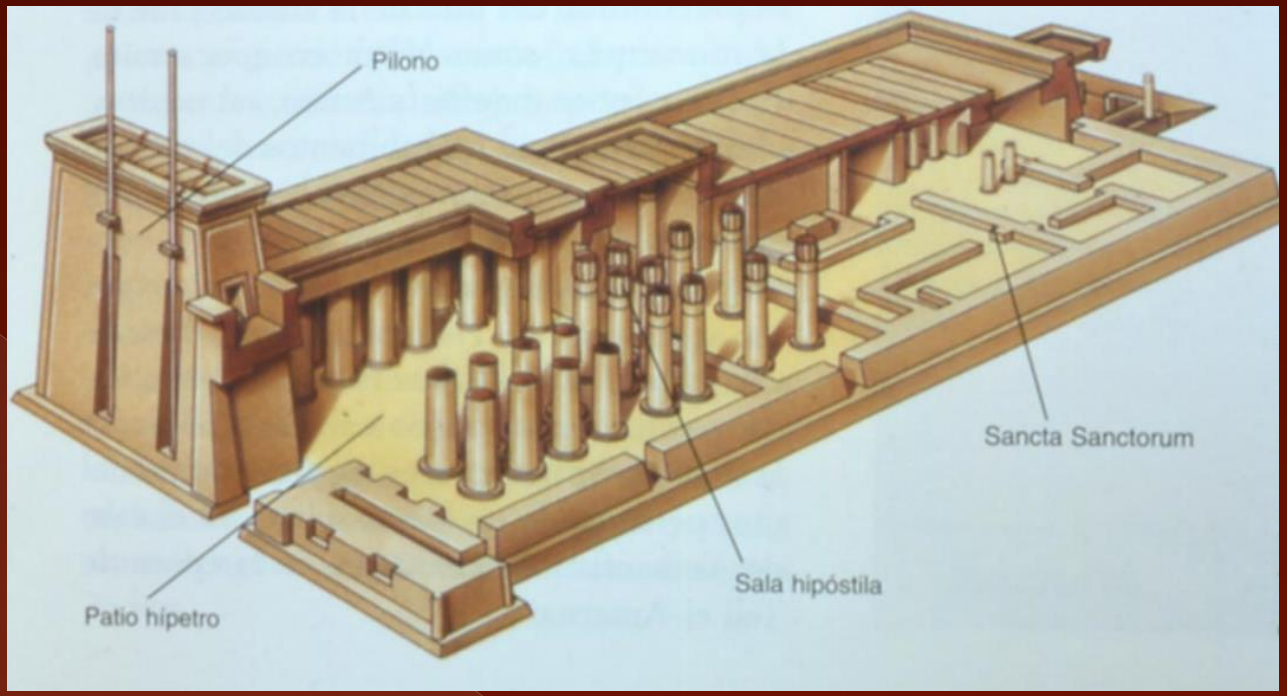
Temples

A: Obelisc **B**: Pati **C**:Sala hipòstila **D**: Santuari **E**:Piló

El temple és un conjunt desmesurat, concebut com a símbol del poder

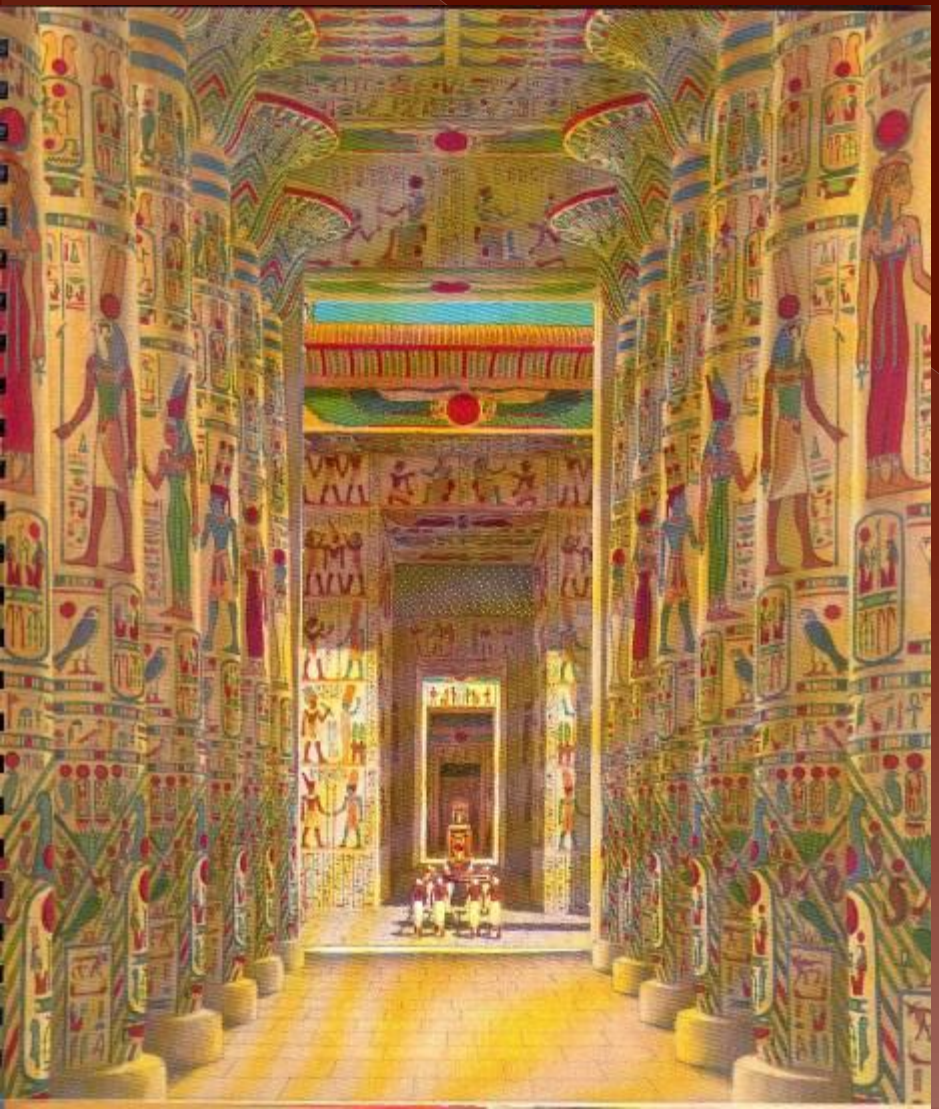

El temple és un microcosmos, imatge del món.
Els *portals* (pilars) són les muntanyes entre les que s'eleva el sol; el *sostre*, cobert d'estrelles i mapes estelars, és la volta del cel; la part *inferior* es refereix a la terra, d'on neixen el papir, el lotus i la palmera que vénen representades per les columnes. Les criptes subterrànies simbolitzen el món de la ultratumba, el país dels morts.

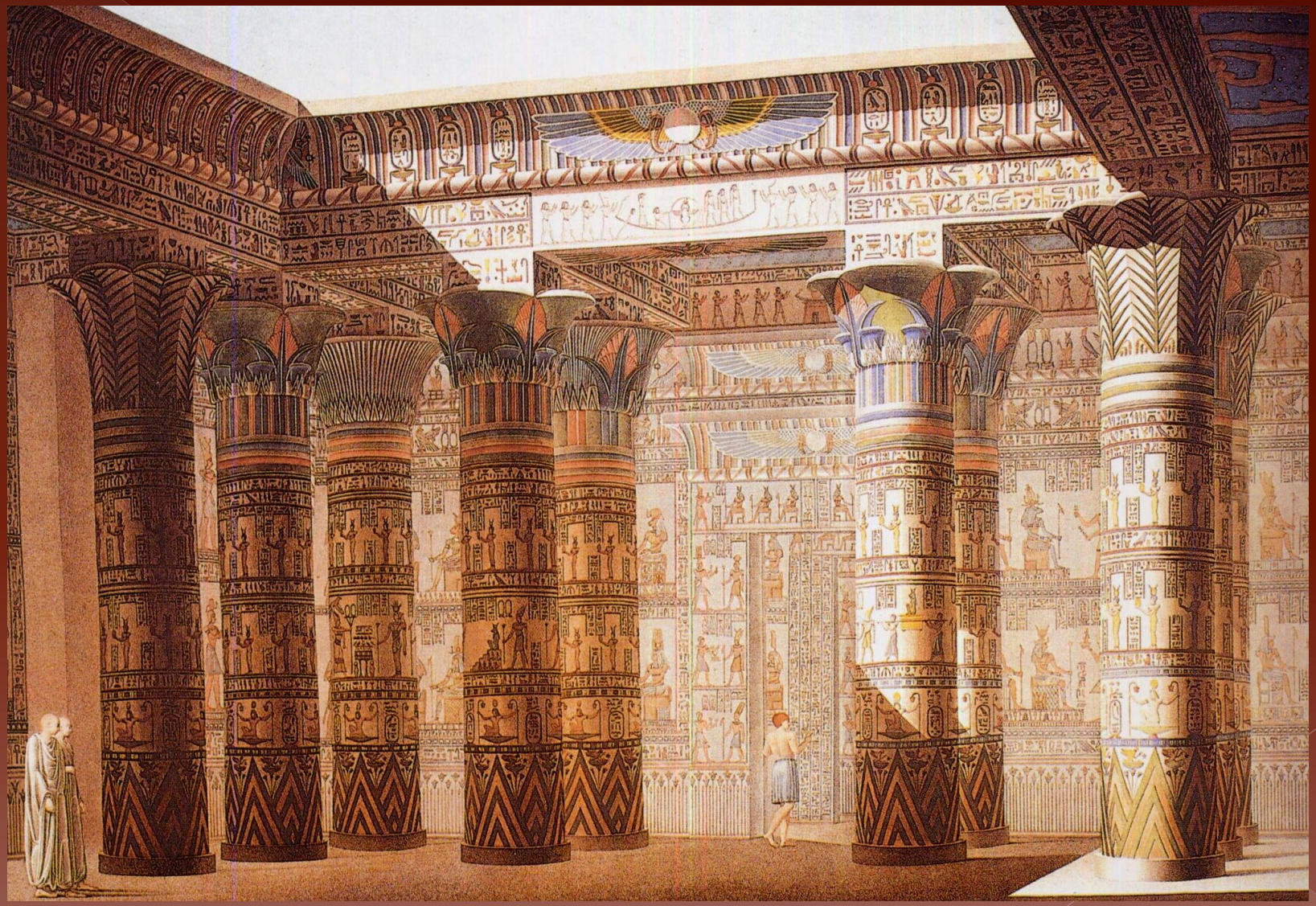
Els temples

La sala hipòstila estava al davant dels patis adornats amb obeliscos i pilons. Després s'entrava pròpiament al temple: el sostre s'inclinava, el terra pujava i la foscor augmentava. Allà hi vivia el déu. En les grans festivitats es feia una processó i l'estàtua sagrada era passejada en barca.

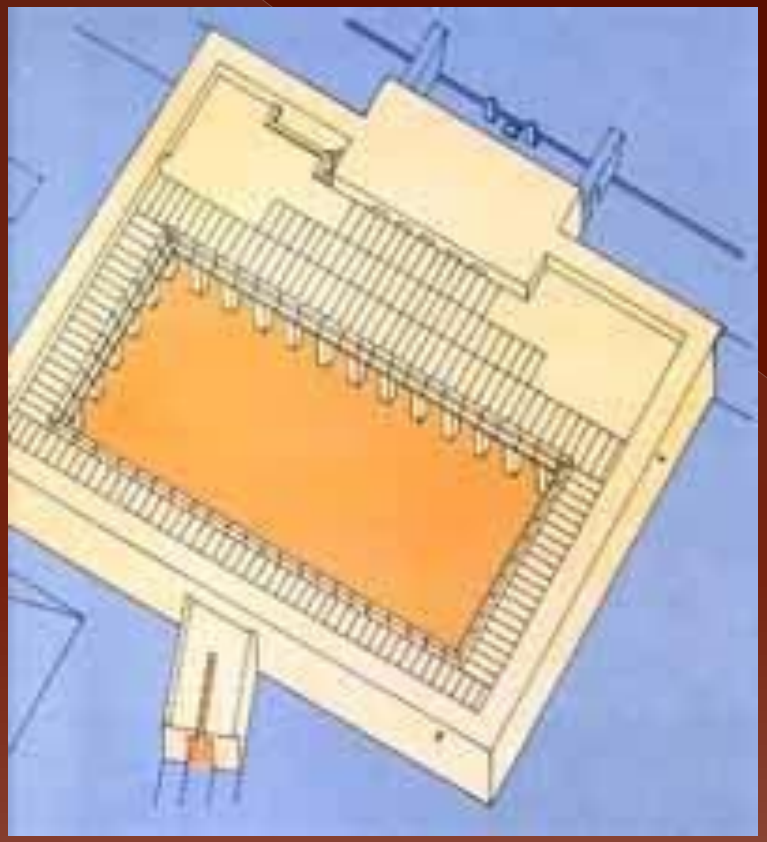

Els capitells sostenen el sostre (el cel).
Al centre es veu el déu-sol amb la seva barca.
A les parets imatges del rei que ofereix actes rituals a les divinitats.

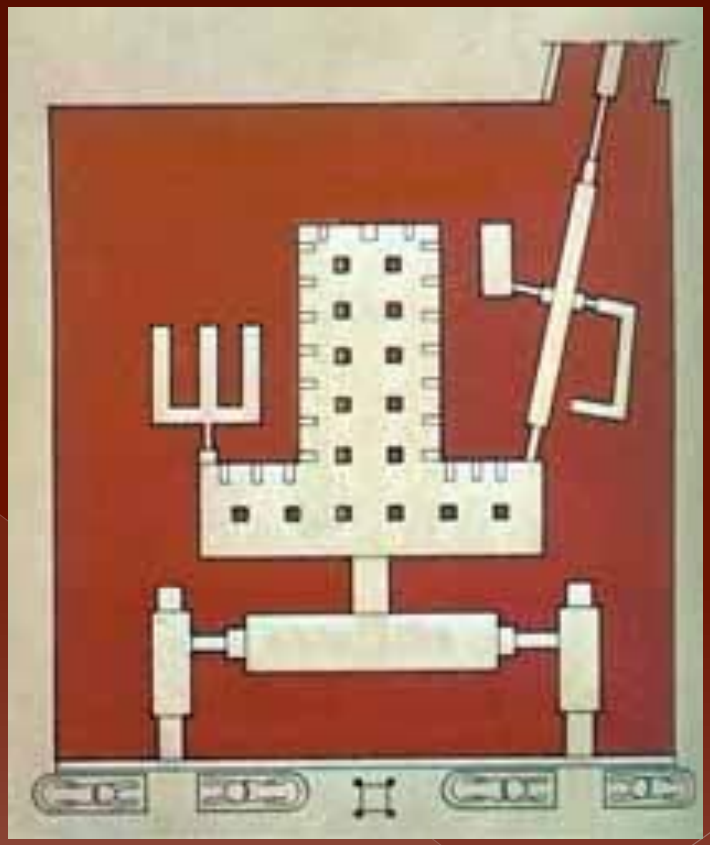

Sala Hipòstila de Ptolomeu VIII. Evergétes II. Filas, temple d'Isis c 150 aC

Plantes de temples egipcis

Reconstrucció del temple funerari de Keops

Planta del temple de Kefrèn

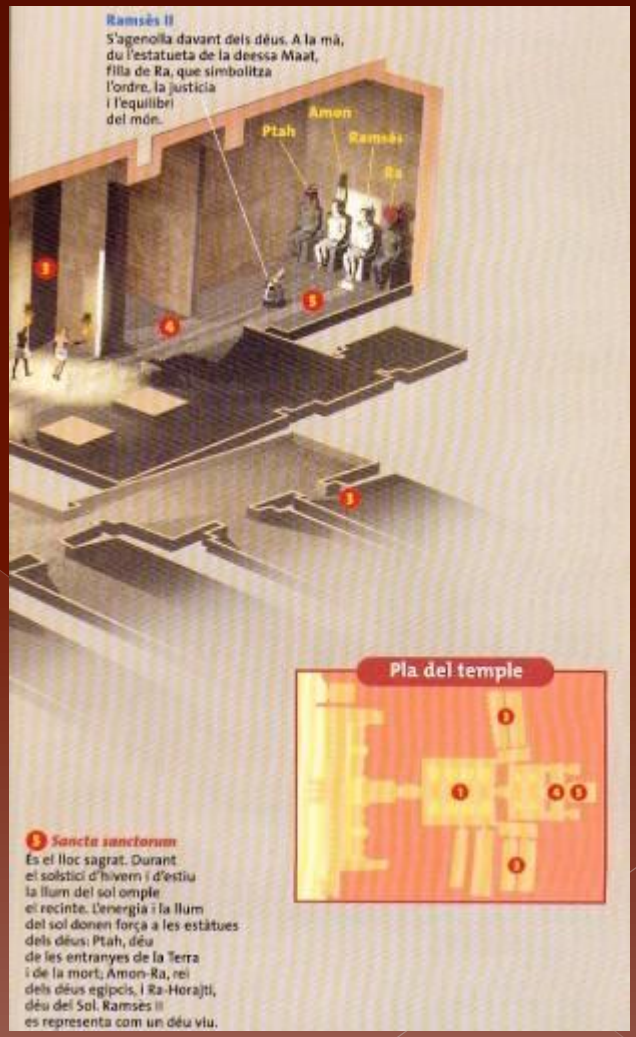
El Temple de Ramsès II a Abu Simbel

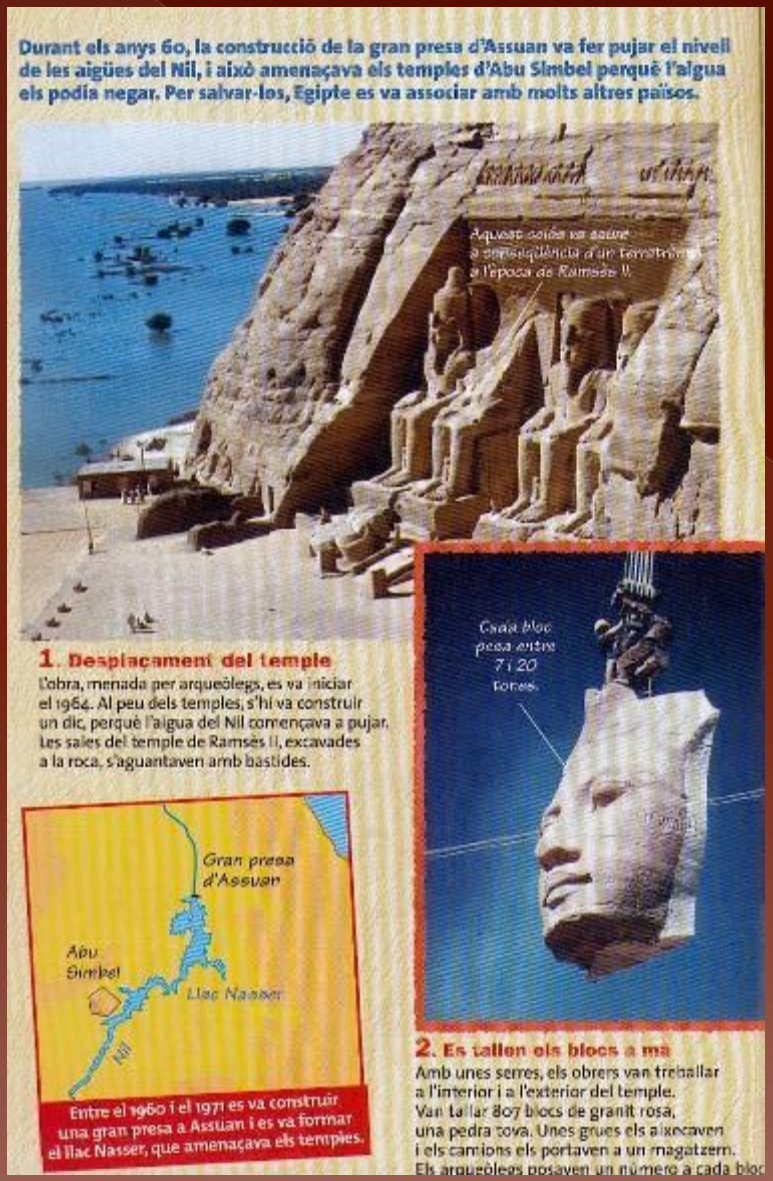
Façana del temple

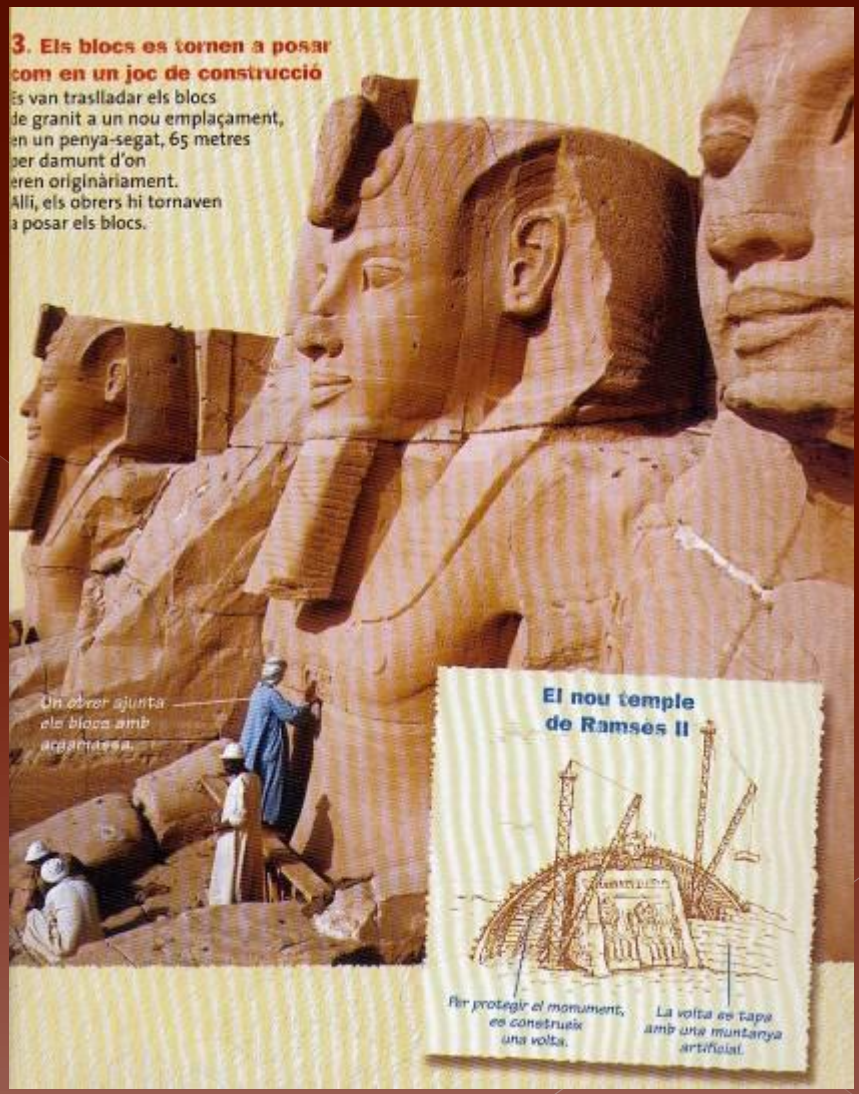
El temple per dins. Reconstrucció ideal

La reconstrucció del temple en un lloc segur

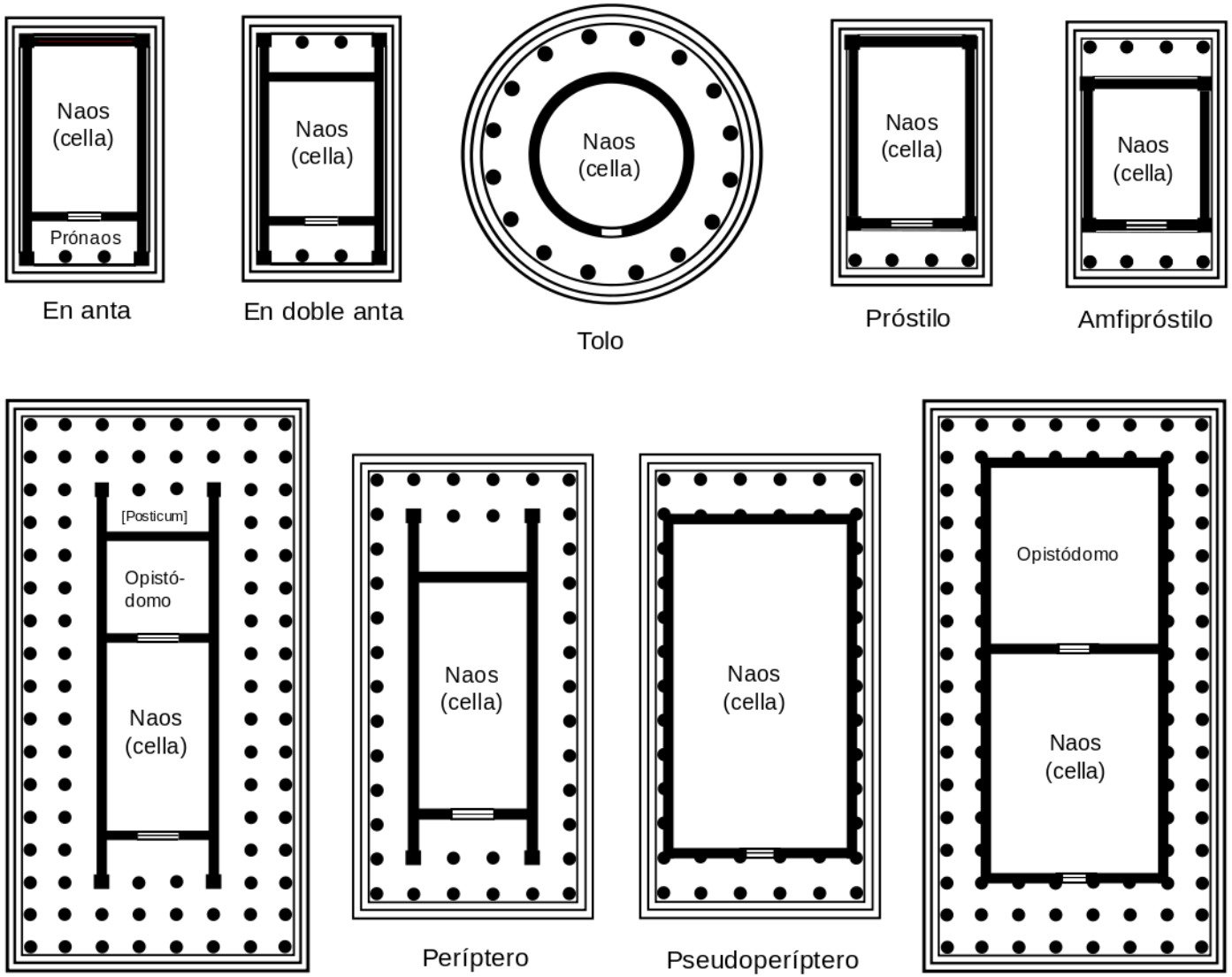

TEMPLES GRECS

El temple grec és l'expressió més característica de l'arquitectura d'aquesta cultura.
Està concebut per a ser vist des de fora i la seva configuració interior importa menys.
Es diu que és una arquitectura amb «valors escultòrics».
L'arquitectura grega, tot i això, ofereix creacions formidables.
No cal oblidar l'aportació dels seus ordres característics (dòric, jònic i corinti).

Aspectes formals del temple grec.-

Presenta una planta rectangular i uniforme que evoluciona molt poc al llarg dels temps.

Naos
(cella)
Prónaos
En anta
Naos
(cella)
En doble anta
Naos
(cella)
Tolo
Naos
(cella)
Próstilo
Naos
(cella)
Amfipróstilo
[Posticum]
Opistó-
domo
Naos
(cella)
Díptero
Naos
(cella)
Períptero
Naos
(cella)
Pseudoperíptero
Opistódomo
Naos
(cella)
Pseudodíptero

El temple era l'habitatge del déu: tenia principalment la funció de guardar les estàtues dels déus i d'altres béns pertanyents al santuari. Per tant el normal era que els fidels no hi entressin, ja que els ritus se celebraven el més sovint a l'exterior del temple, entorn de l'altar, amb excepcions com el temple d'Apol·lo a Delfos.

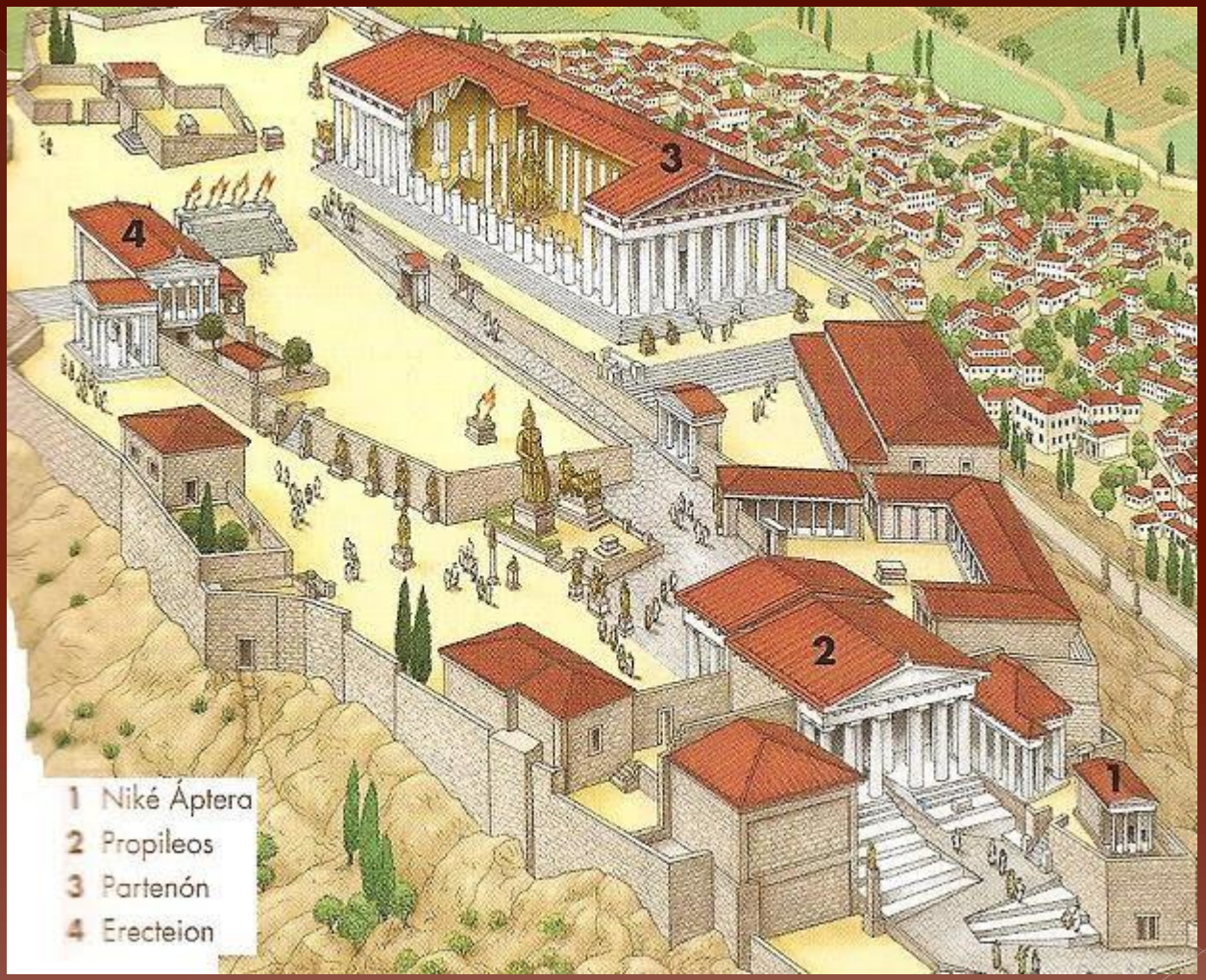

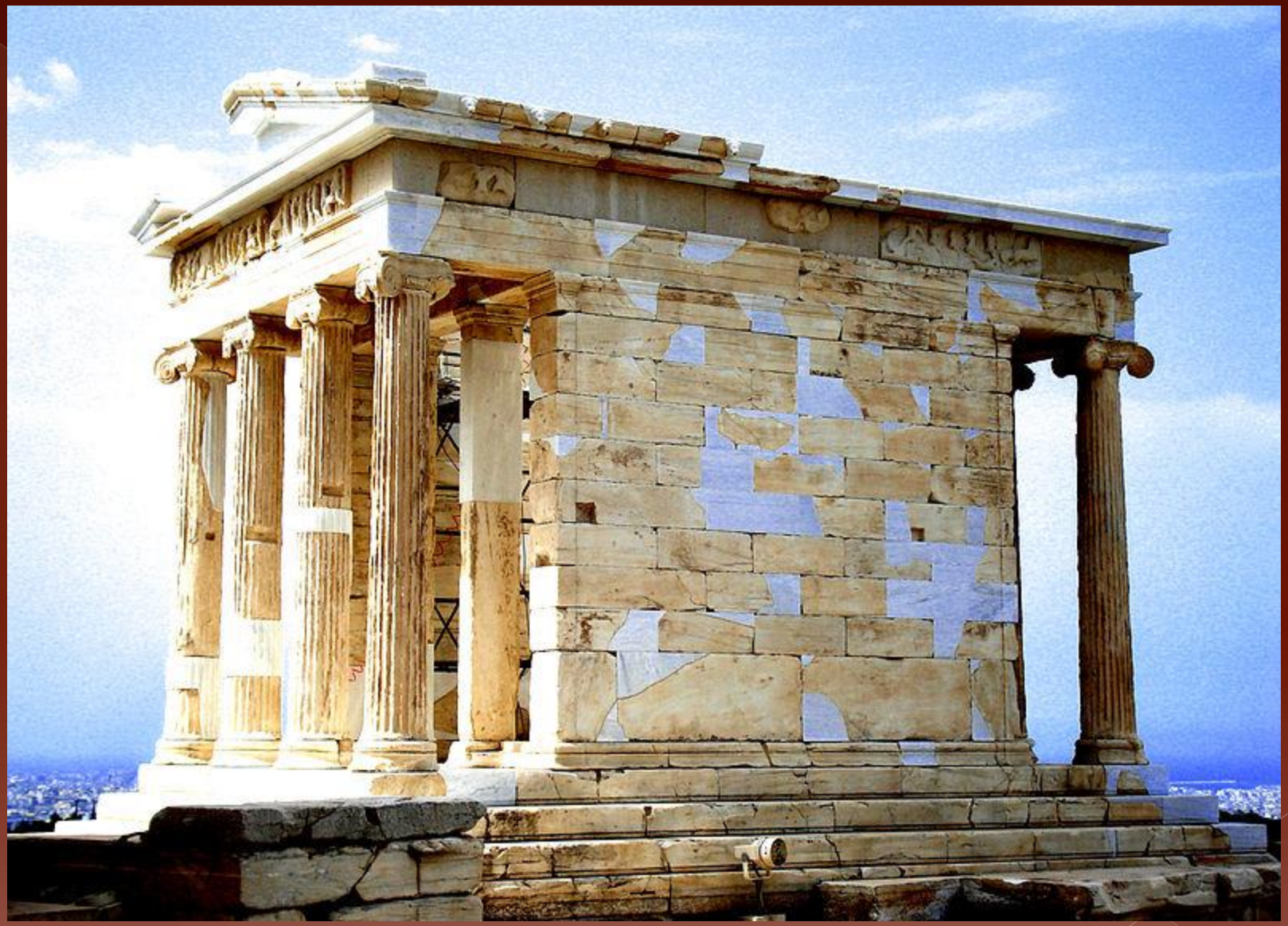
Temple d'Apol·lo a Delfos

El temple s’acostuma a situar en un lloc aïllat sagrat (témenos) al qual s’accedeix per unes portes monumentals o propileos.

Els temples dedicats a déus com Demèter o Hera s'ubiquen en llocs on domina la natura; on l'ésser humà modificava la natura s'erigien temples a Apol·lo; es consagraven a Zeus els temples on els paisatges conferien harmonia, i a Atenea es dedicaven els temples on la polis hi era contigua.

Acròpolis d'Atenes

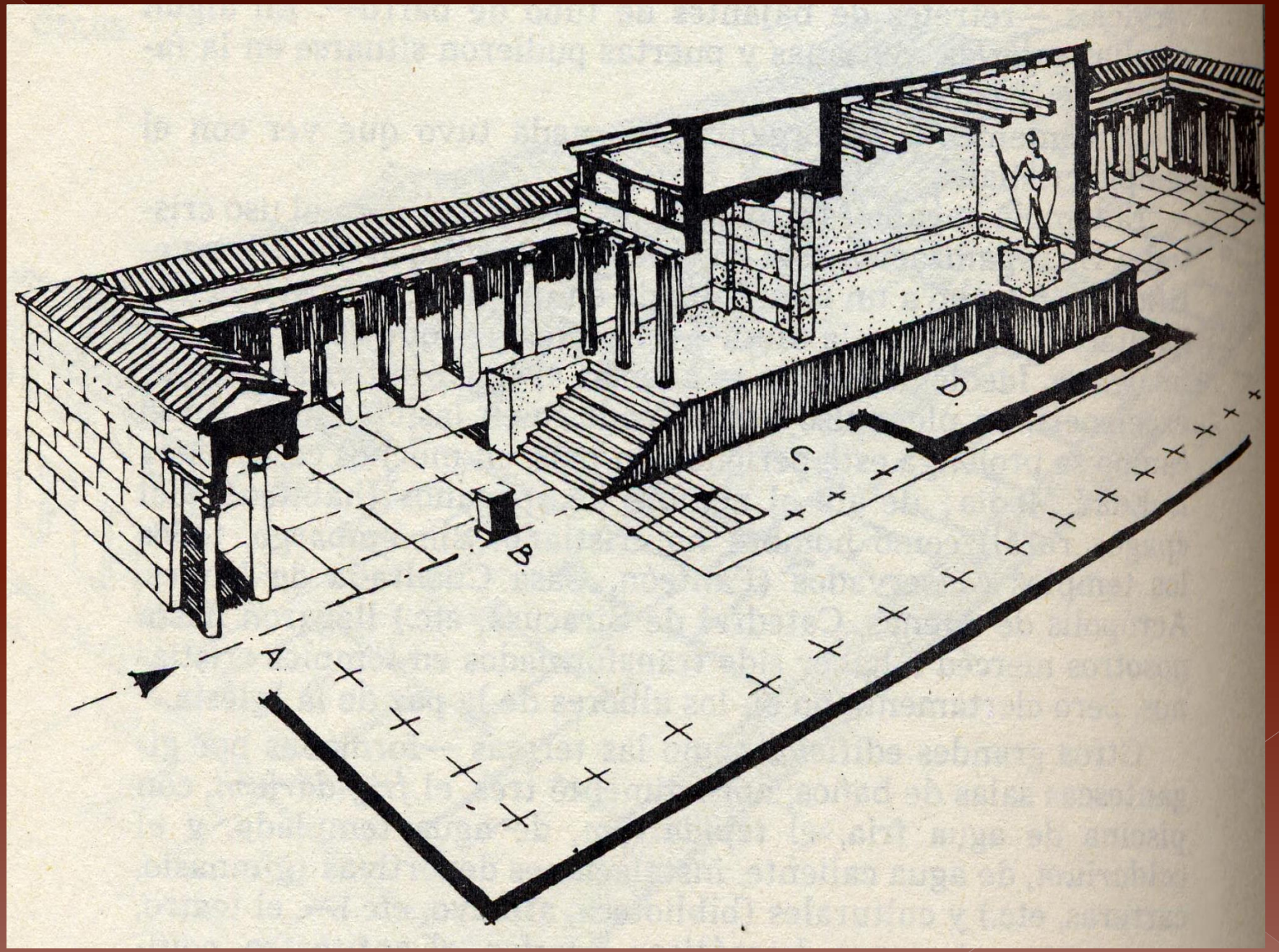

Atenea Niké (Cal·lícrates) Acròpolis d'Atenes 427-424 a.C.

Partenó.
En el centre de la naos devia haver la imponent escultura de Fidies dedicada a Atena, titular del temple (Athenea Parthenos).

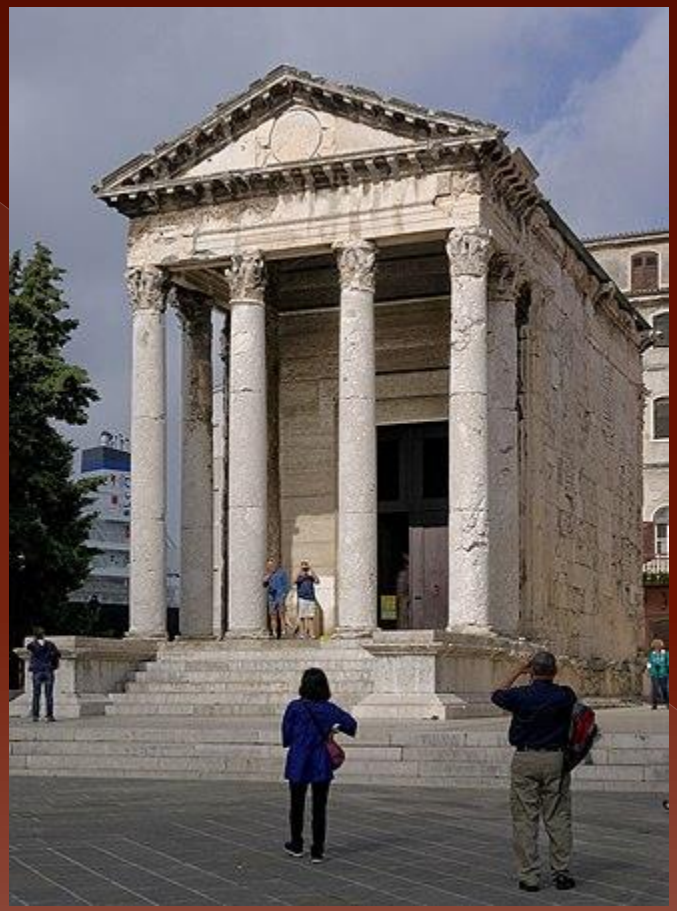
TEMPLES ROMANS

A
B
C.
D

El temple era considerat tant en la religió grega com en la romana la residència del déu i la funció no era que els ciutadans hi entressin a pregar; les oracions i els sacrificis es feien fora, raó per la qual l'altar era normalment davant l'edifici i aquest –en no haver d'acollir massa gent- podia tenir unes estances interiors petites.

No és un edifici per a la celebració litúrgica, sinó que serveix per a albergar la figura de la divinitat.

Temple romà de Pula (Croàcia)

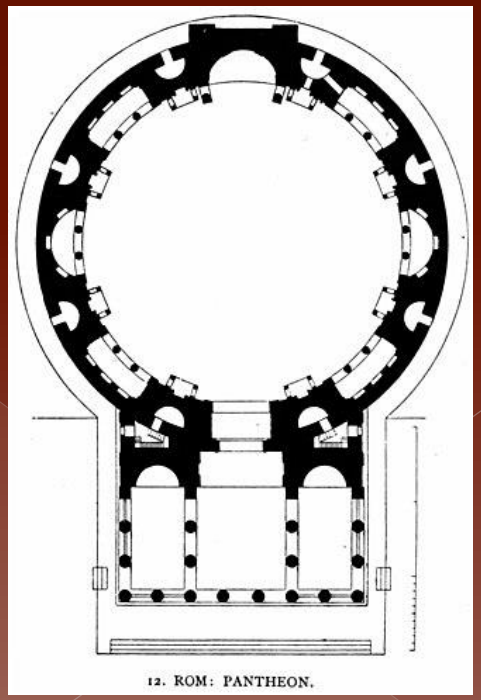
Temple romà de VIC

Pànteon d'Agripa.

En època d'Agripa, lloctinent i gendre d'August, es va idear fer un temple que servís, a Roma, d'acollida als nombrosos dèus que havia a Roma.
L'edifici actual que acull aquella funció – i que substitueix el malmès original- és de l'època d'Adrià, fet entre el 118 i 125d.C.
La planta circular simbolitza l'acolliment ofert a tots els déus. Aquesta forma singular obligà a una solució arquitectònica atrevida.

TEMPLES DE l'HINDUISME

EL CEL A LA TERRA

L'HINDUISME

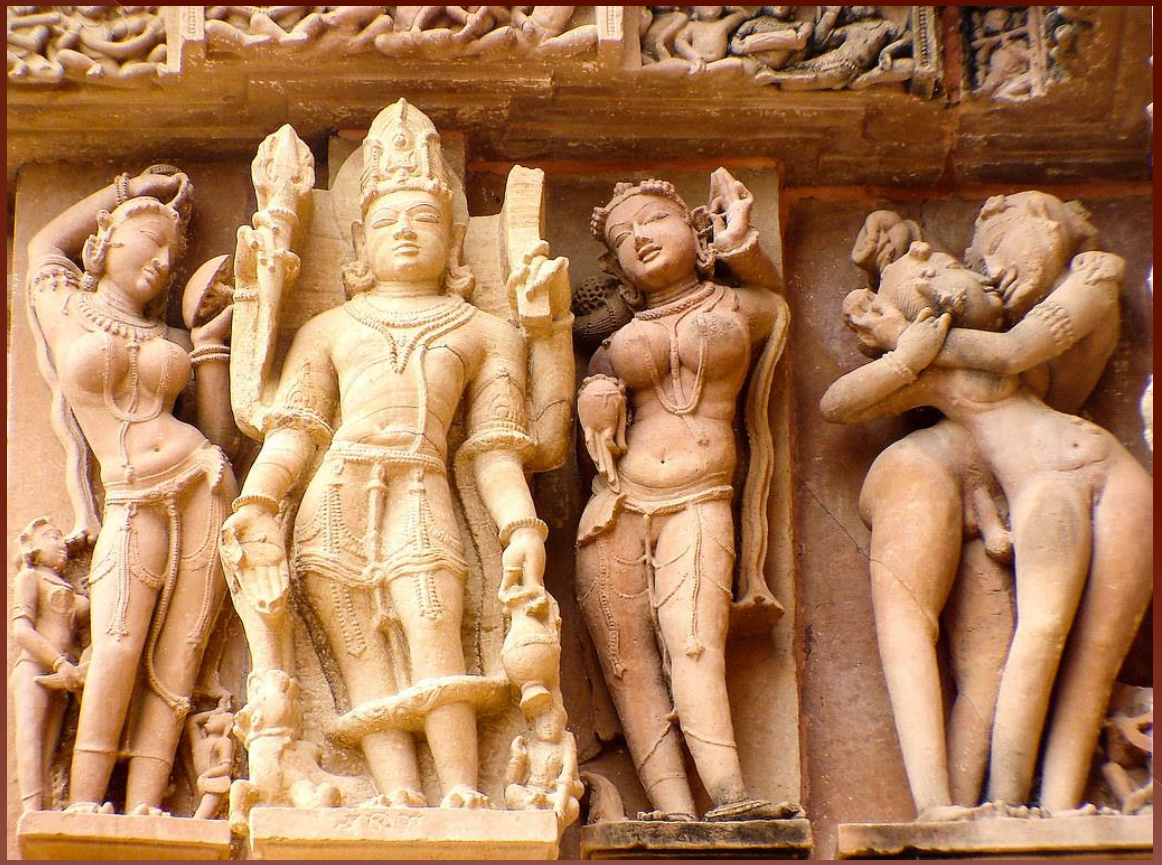
Mamallapuram (ara Mahabalipuram).- Draupali Ratha

L'HINDUISME

Mamallapuram (ara Mahabalipuram).- Relleu de la penitència d'Arjuna o de la baixada a la terra del riu Ganges

L'HINDUISME

Khajuraho

TEMPLES BUDHISTES

EL CEL A LA TERRA

BUDHISME

Bodhgaia

BUDHISME

Stupa de Sanxi

BUDHISME

Borobudur

BUDHISME

Santuari Chuan Yeng

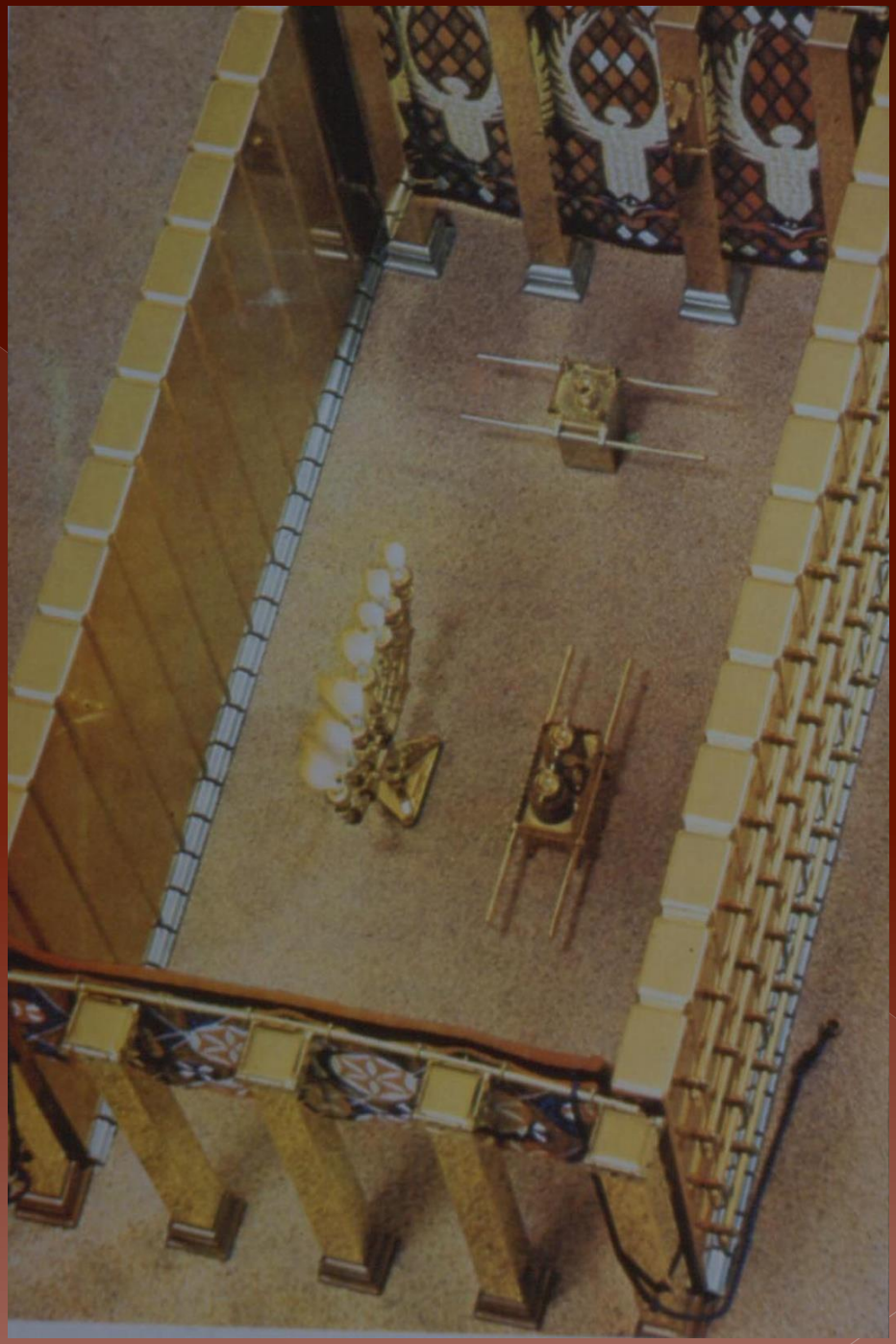
EL TABERNACLE, EL TEMPLE DE JERUSALEM I SINAGOGUES D'ARREU

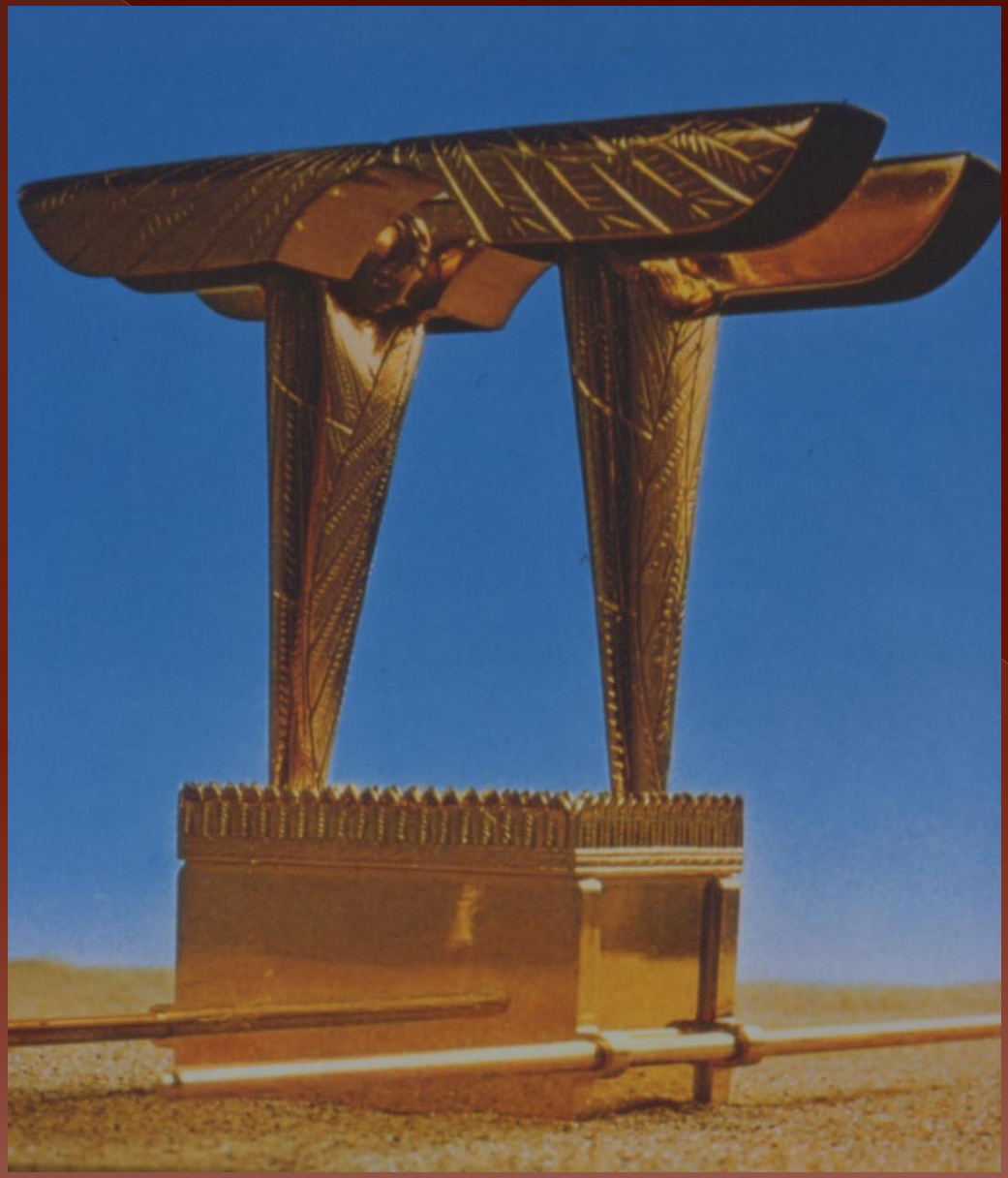
EL TABERNACLE

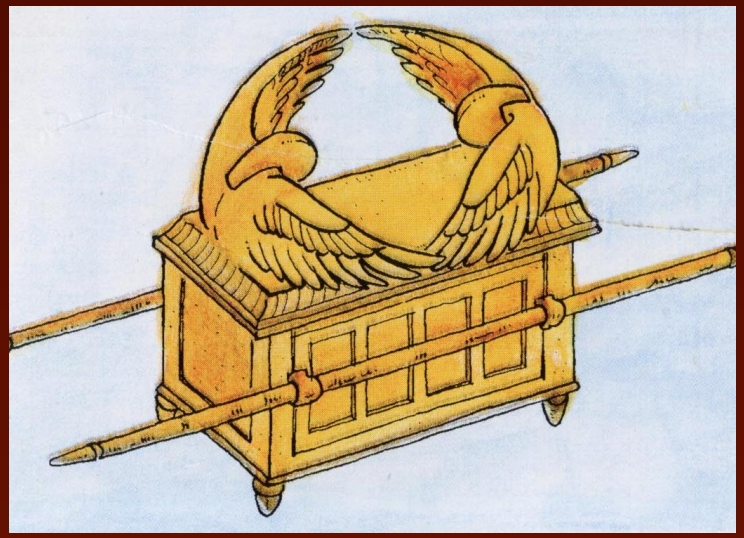
o

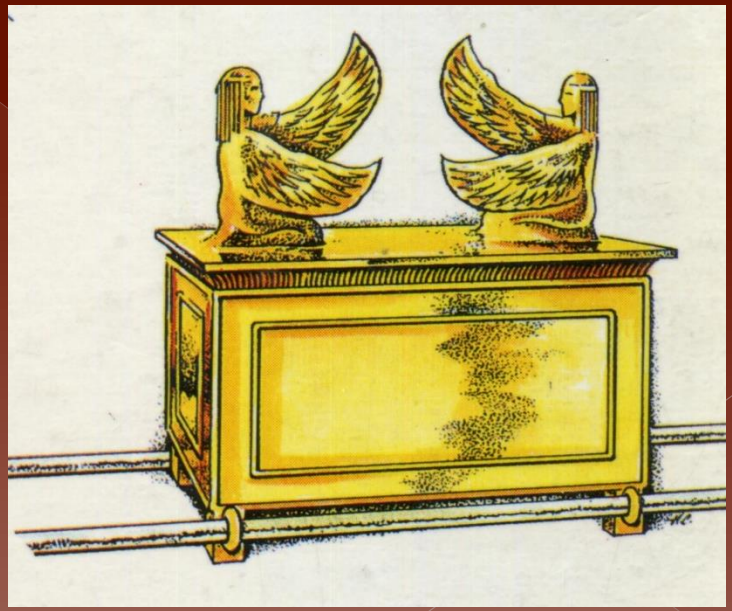
LA TENDA DEL TROBAMENT

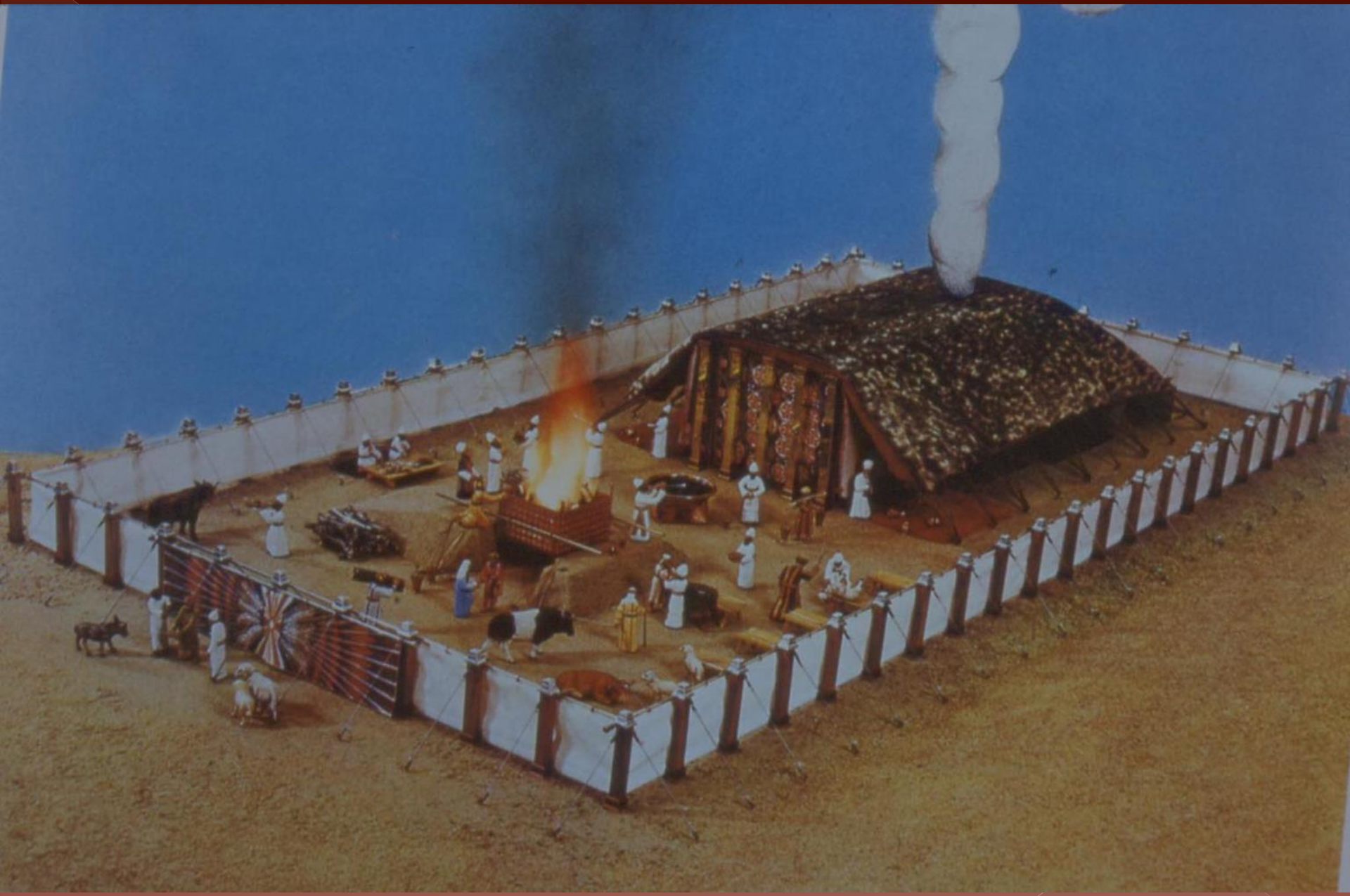

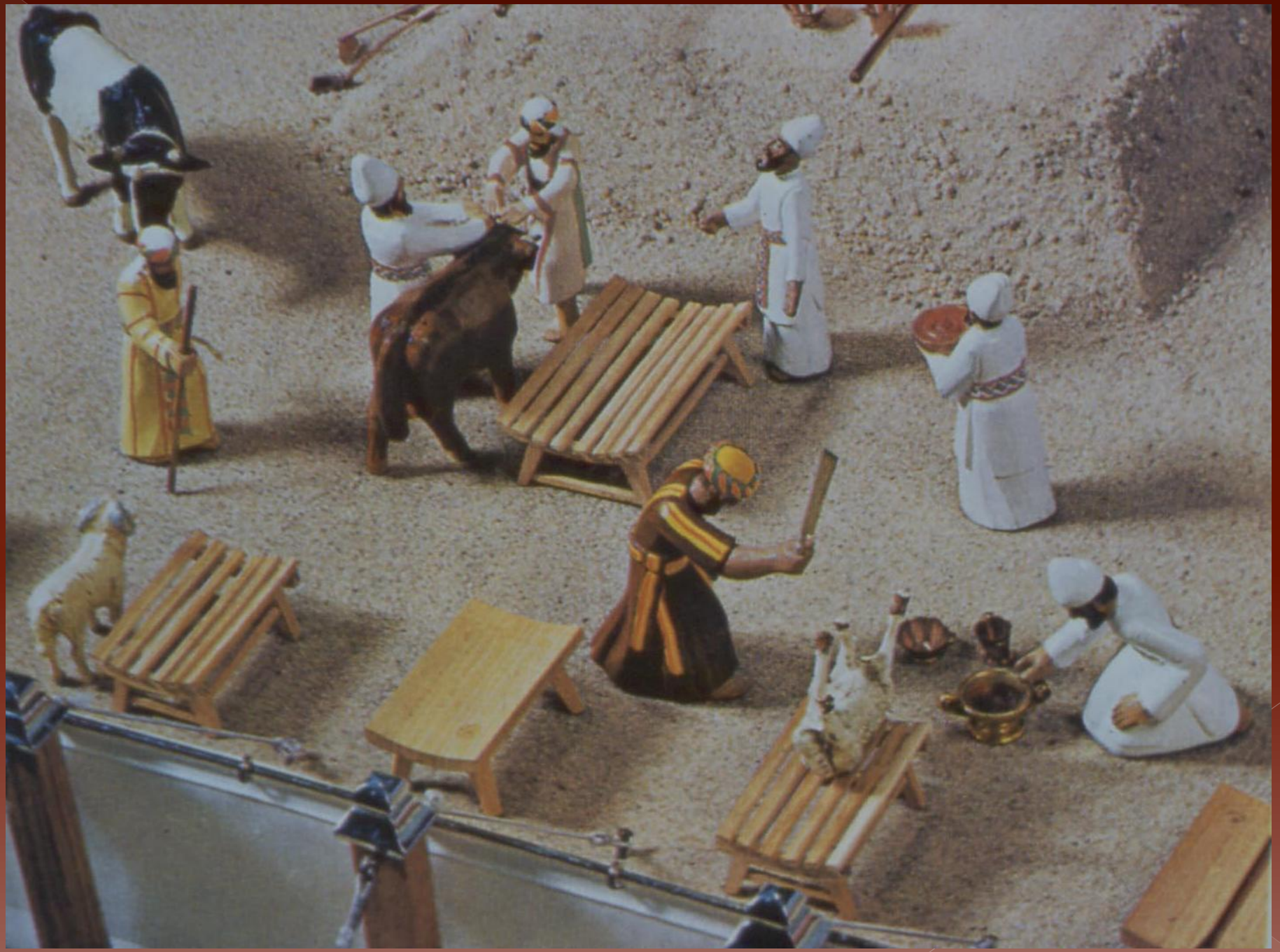

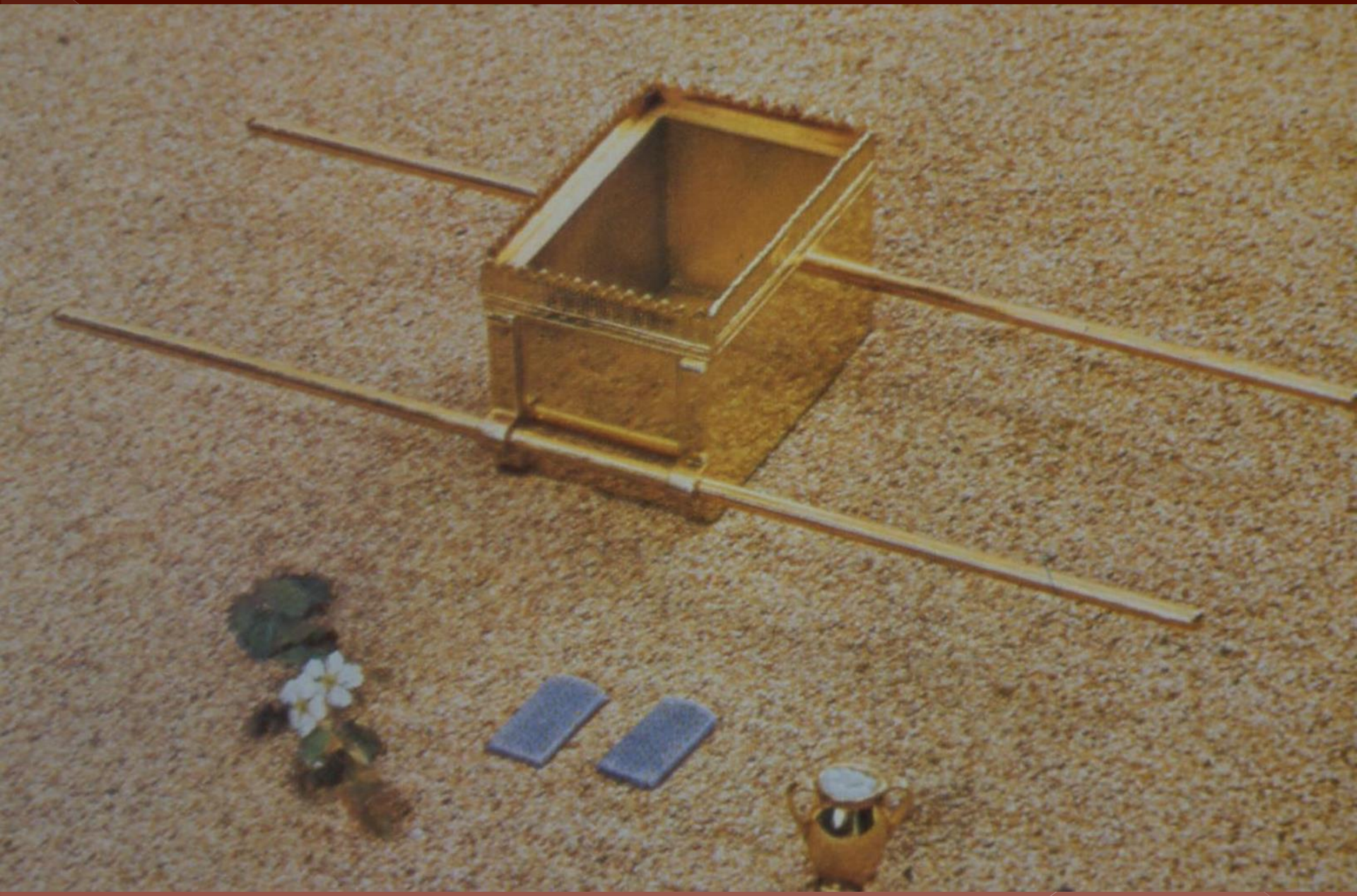

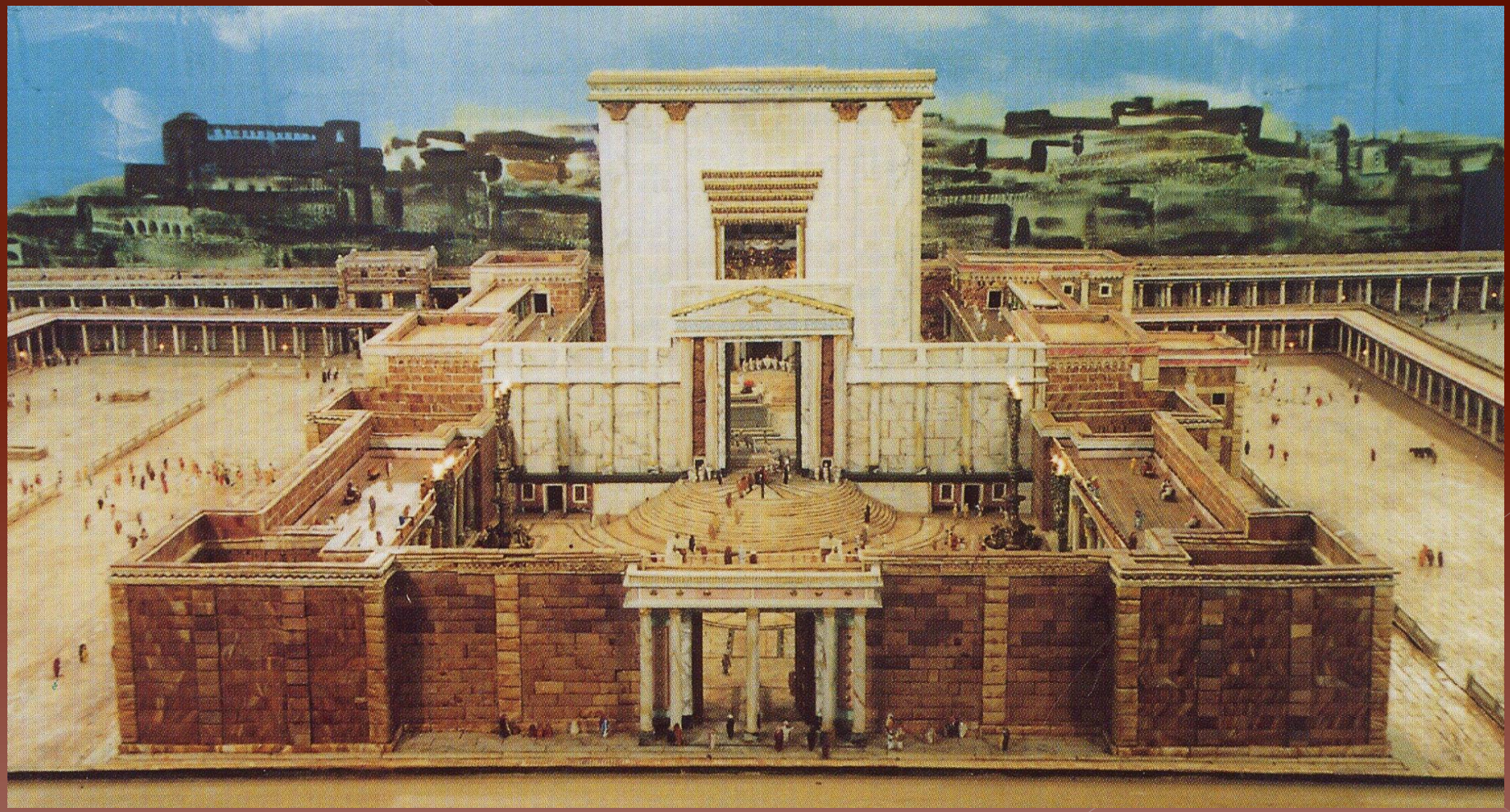

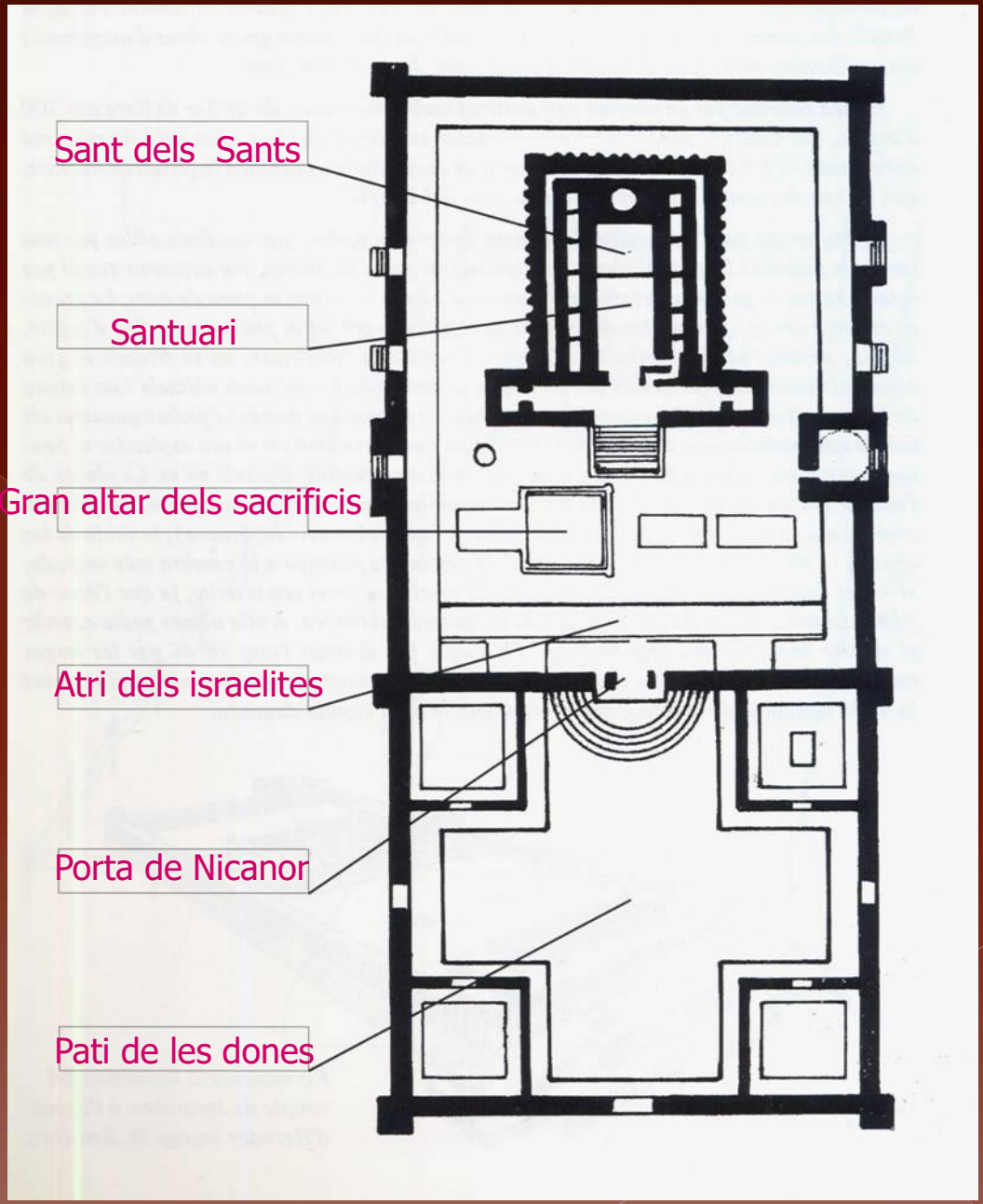
El primer temple en temps de Salomó 950 aC
El segon temple en temps de Zorobabel 525 aC
El tercer en temps dels Macabeus 165 aC
El quart en temps d'Herodes 19 al 4 aC.
Es va acabar el 64 dC. I es va destruir el 70 dC.

A la dreta tens un esquema del que era l'antic Temple de Jerusalem, aquell que va ser anorreat pels romans l'any 70.

Posa el nom a cadascuna de les seves parts:

Porta de Nicanor
Sant dels Sants
Gran altar dels sacrificis
Pati de les dones
Atri dels israelites
Santuari

EL CEL A LA TERRA

JUDAISME

La victòria sobre Judea, feta monument: Arc de Tit

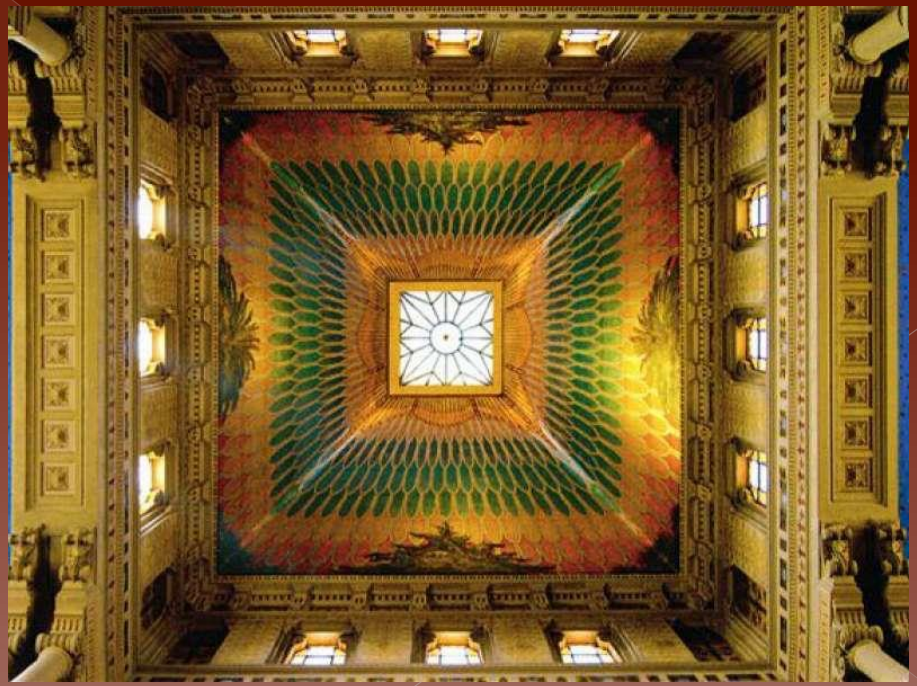

Gran Sinagoga de Roma

Sinagoga de Còrdova

Sinagoga de Còrdova

Sinagoga de Budapest

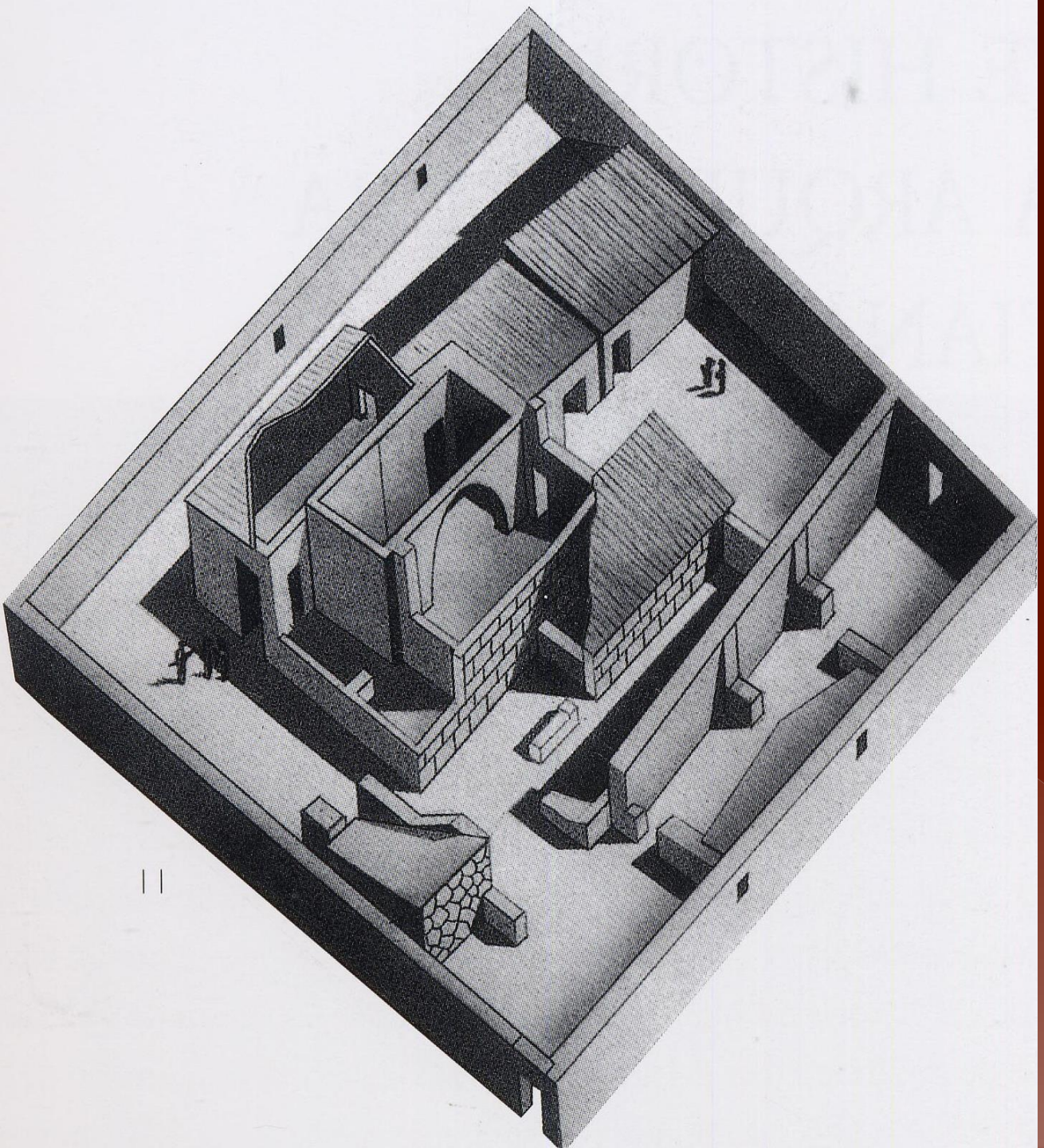

Sinagoga Emanu-El de Nova York

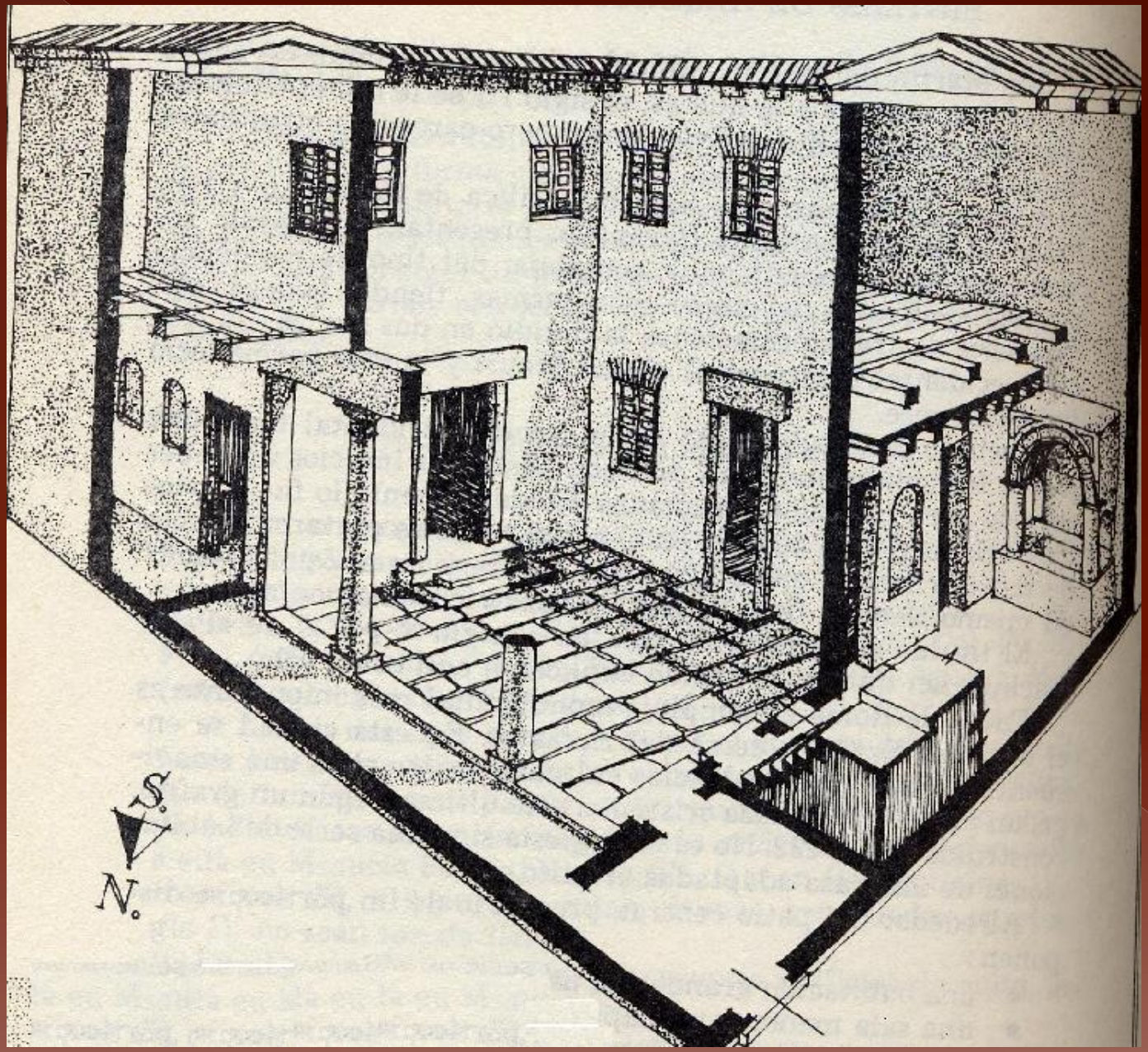
ESGLÉSIES CRISTIANES

Adaptació d'una
casa privada
al culte cristià

segle I dC

Casa cristiana

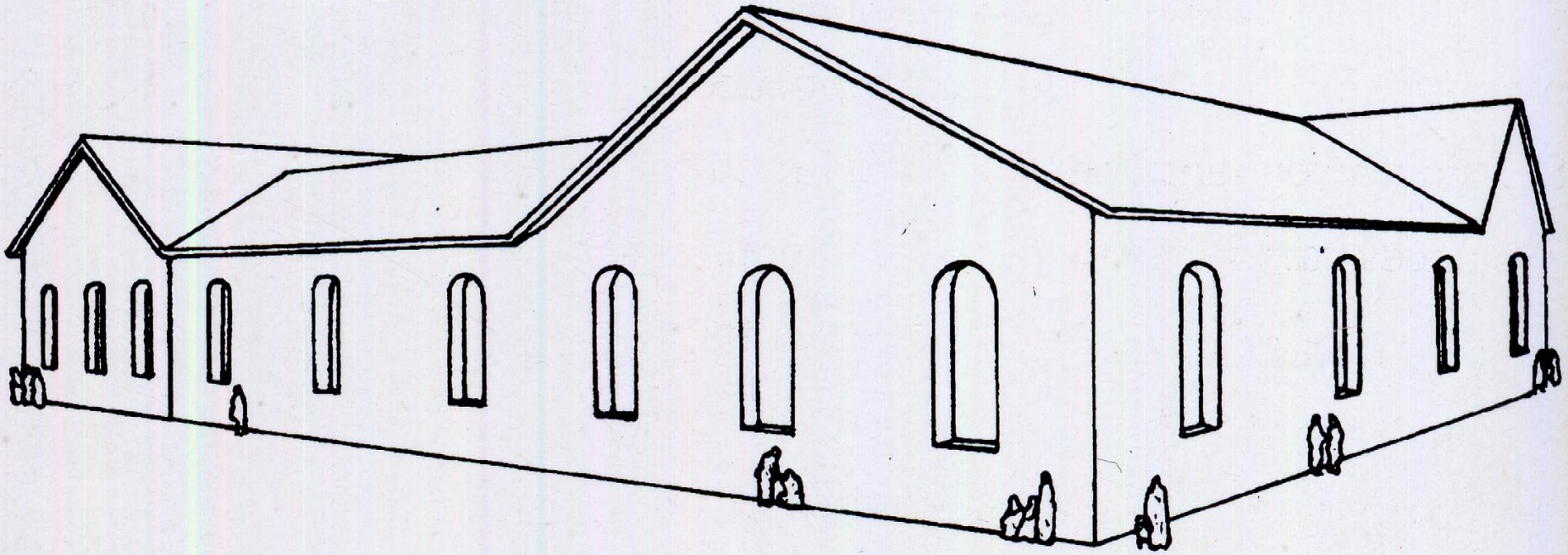
de

Dura-Europos

232 dC

Grup episcopal d'Aquileia:
amb esglésies i baptisteris

319 dC

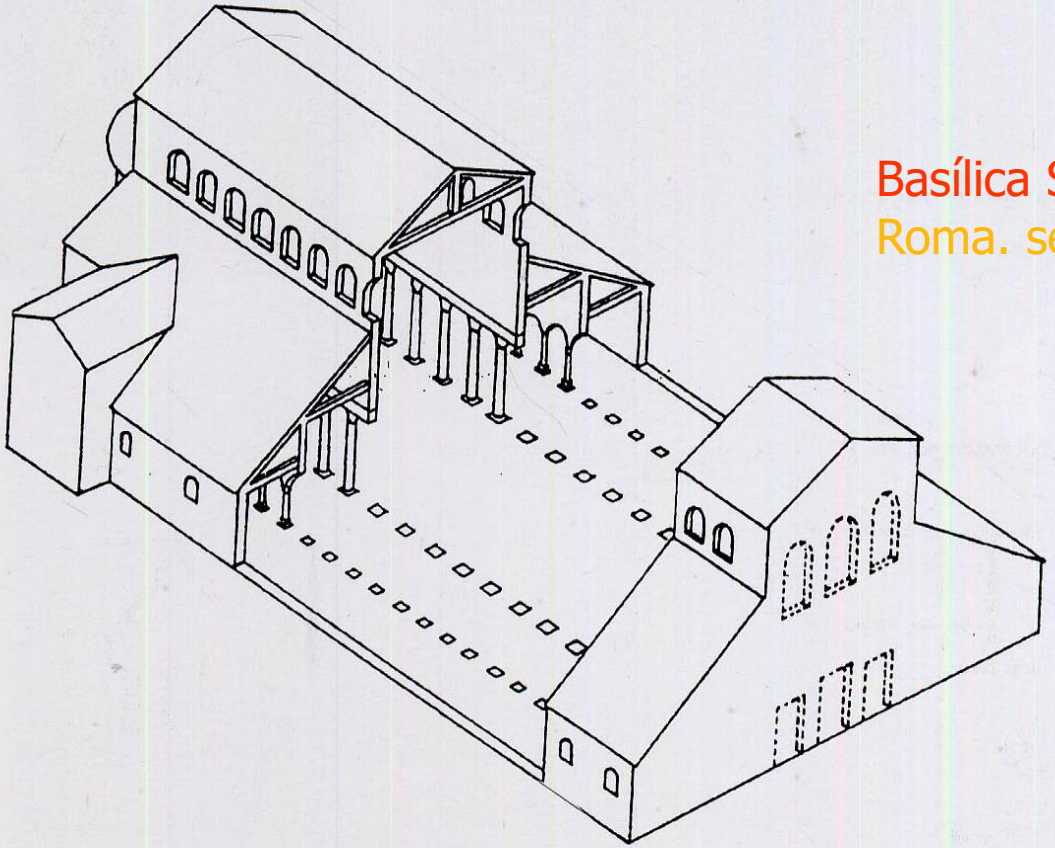

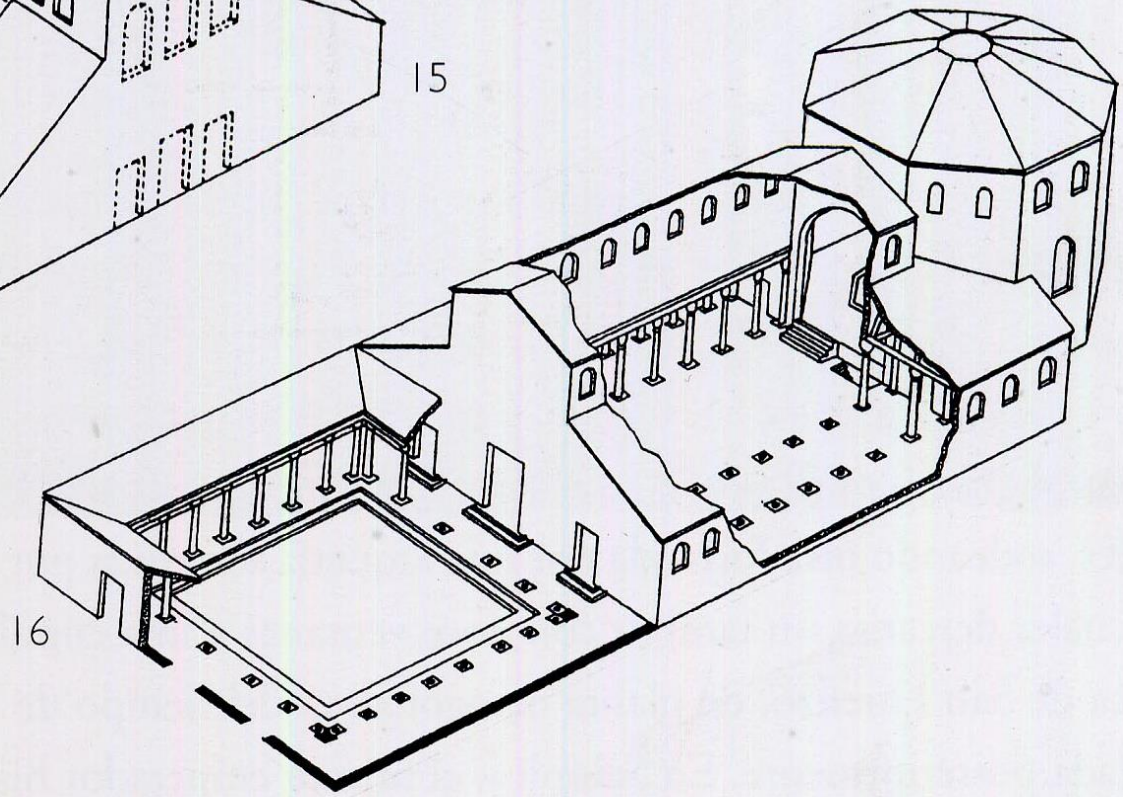
Basílica Constantiniana Sant Pere del Vaticà

329 dC

Basílica Sant Joan del Laterà
Roma. segle IV

15

16

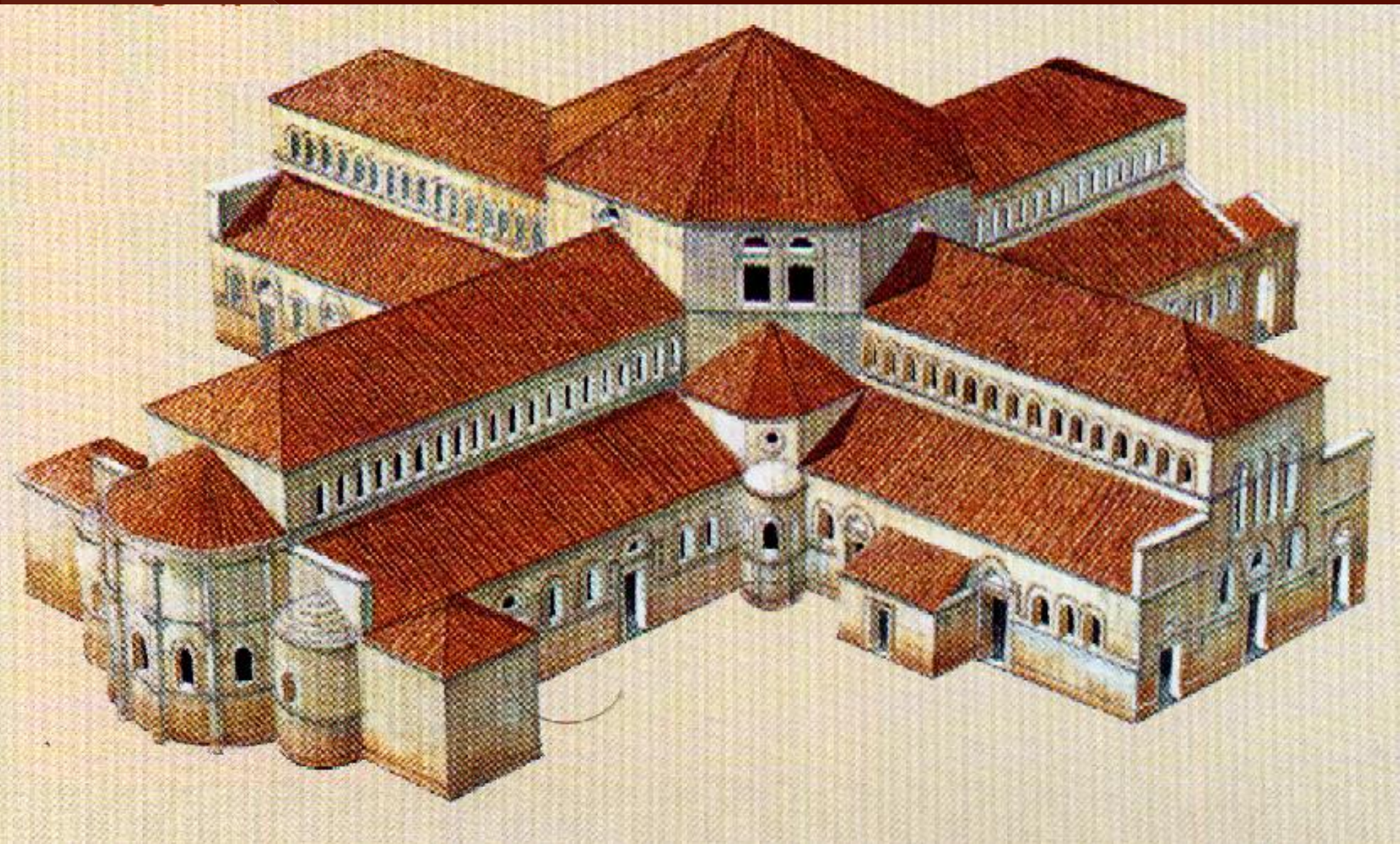
Basílica constantiniana
de Betlem

Palestina. segle IV

Mausoleu de Gal·la Placidia. Ravenna. 450 dC

Basílica de Sant Simeó l'Estilita. Qal'at Sem'ân. Siria s V

Església de Santa Sofia

Istambul

532-537 dC

Església de Sant Vital. Ravenna. 545 dC

Monestir de Santa Caterina del Sinaí. 557 dC

San Juan de Baños. Palencia. 699 dC

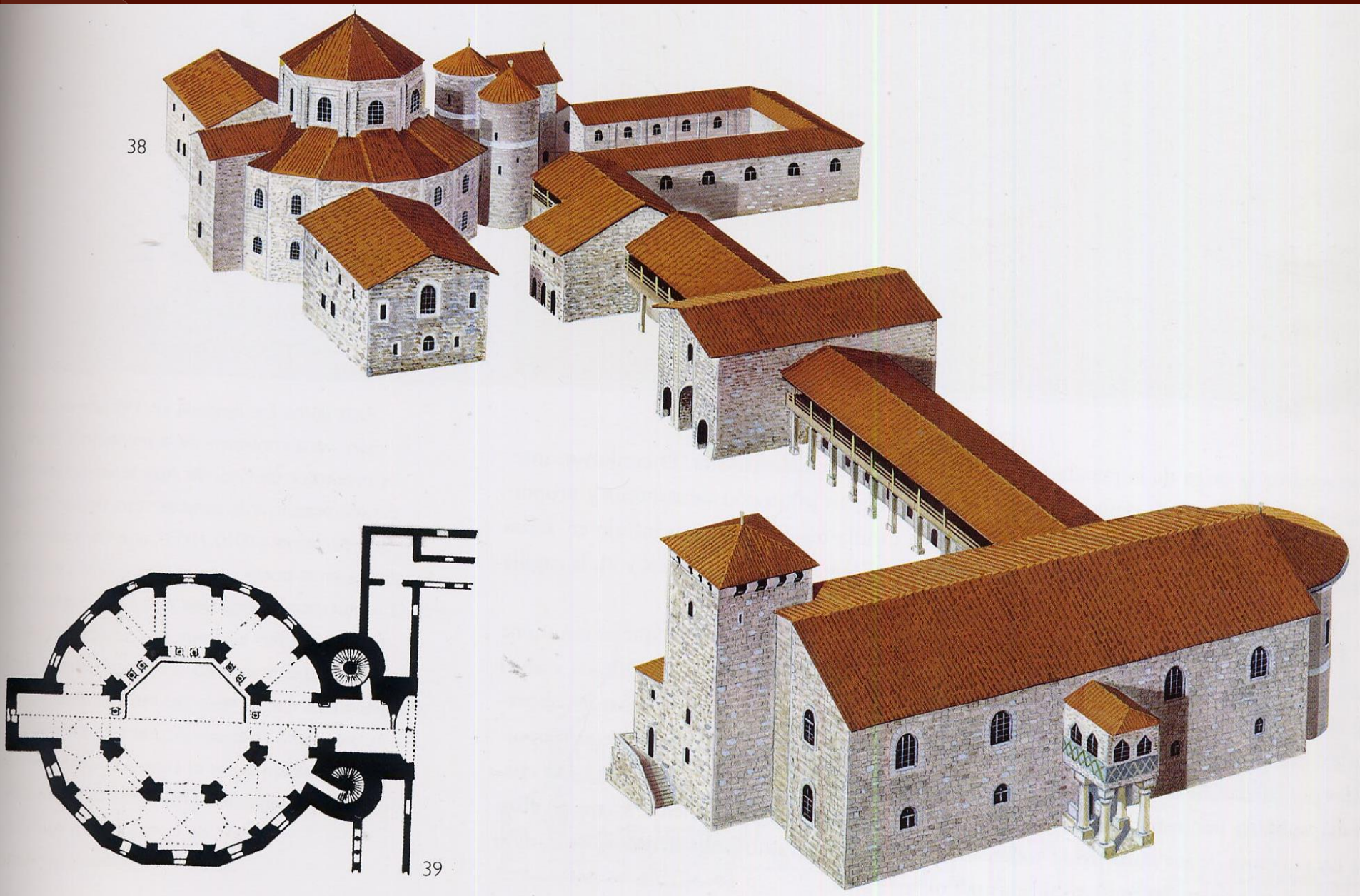
San Pedro de la Nave. Zamora. Visigoda 750 dC

San Miguel de la Escalada. León. s. IX

Palau d'Aquisgrà .Carlemany. 790-805 dC

Església palatina
de Carlemany

Aix-la-Chapelle

Alemanya

790-805 dC

Monestir de Sant Gall. Suissa. s IX

Església de Sant Pantaleó

Colònia.

966-980 dC

Església Sant Miquel d'Hildesheim. Alemanya. 1010-1033 dC

Basílica de Sant Ambròs

Milà

S XI

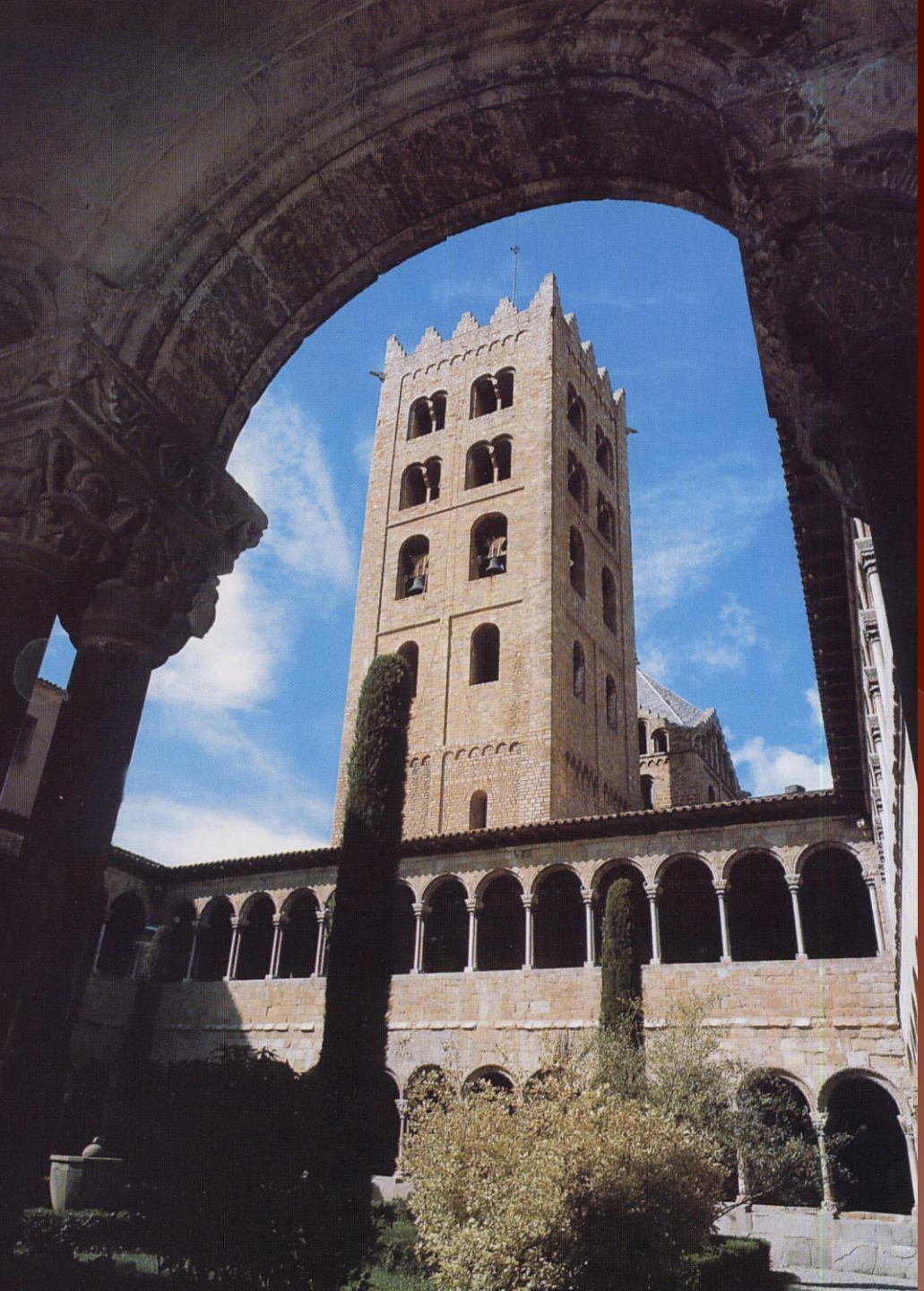
Catedral
De
Pisa

Itàlia

1063 -
s XIII

Monestir de Sant Pere de Rodes. Alt Empordà. 1022 dC

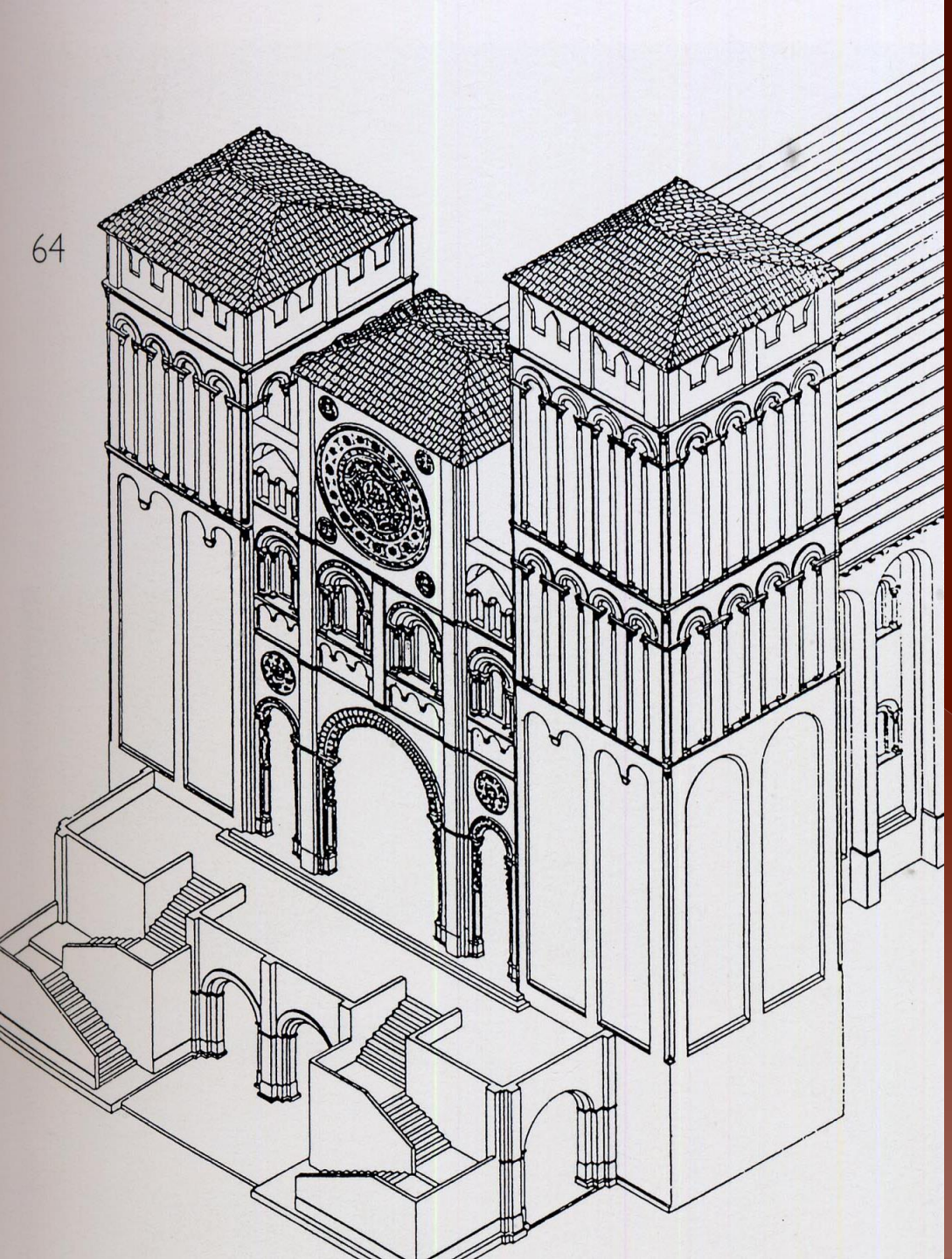

Monestir de Sta Maria

de

Ripoll

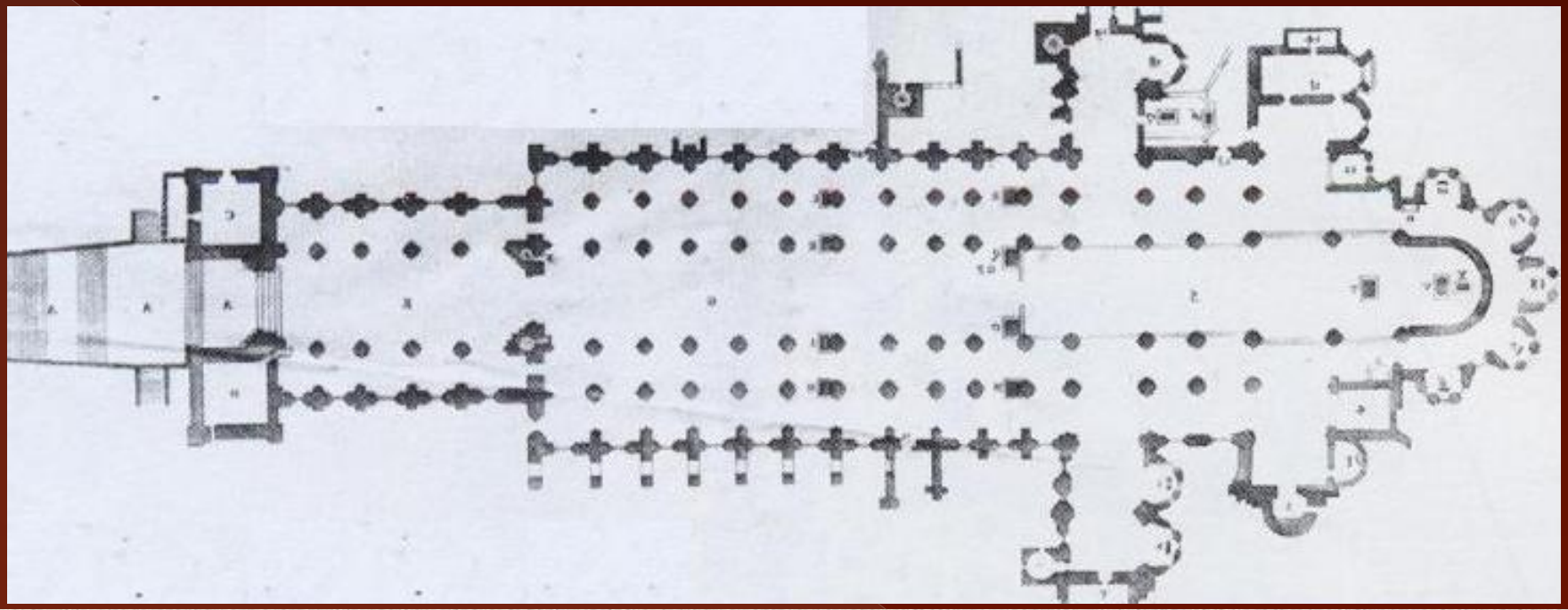
1020-1032 dC

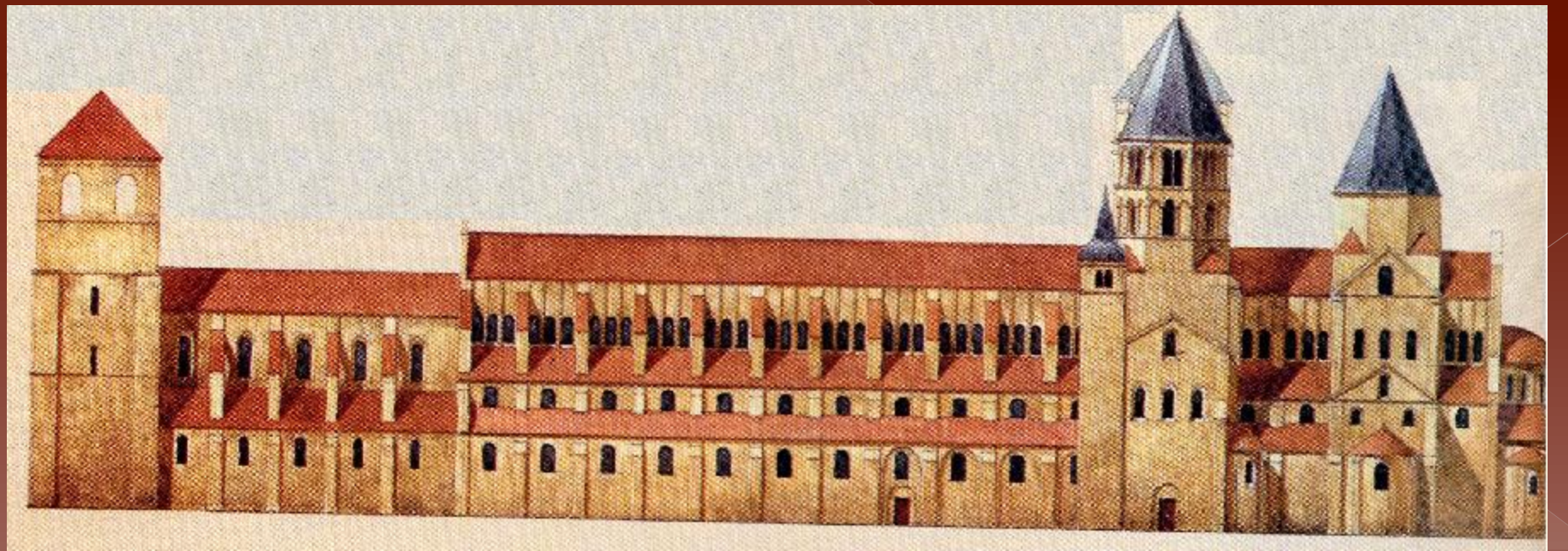

Reconstrucció de la façana occidental romànica de Santiago de Compostela

1078-1128 dC

Tercera església abacial de Cluny. 1088-1130 dC

Façana de la Catedral d'Amiens

França

1220-1236 dC

Catedral de Chartres França

Consagrada el 1260

Esglésies Lalibela (Etiòpia)

Encara que la data de construcció no s'ha establert amb exactitud, es creu que la major part d'elles va ser construïda durant el regnat de Gebra Maskal Lalibela, vers el 1200

Basílica de Sant Pere de Roma. Vaticà. 1556-1629 dC

Façana de l'església-hospital

de Betlem

Cajamarca

(Perú)

1746 dC

Temple expiatori de la Sagrada Família

Barcelona

1882-2025 dC

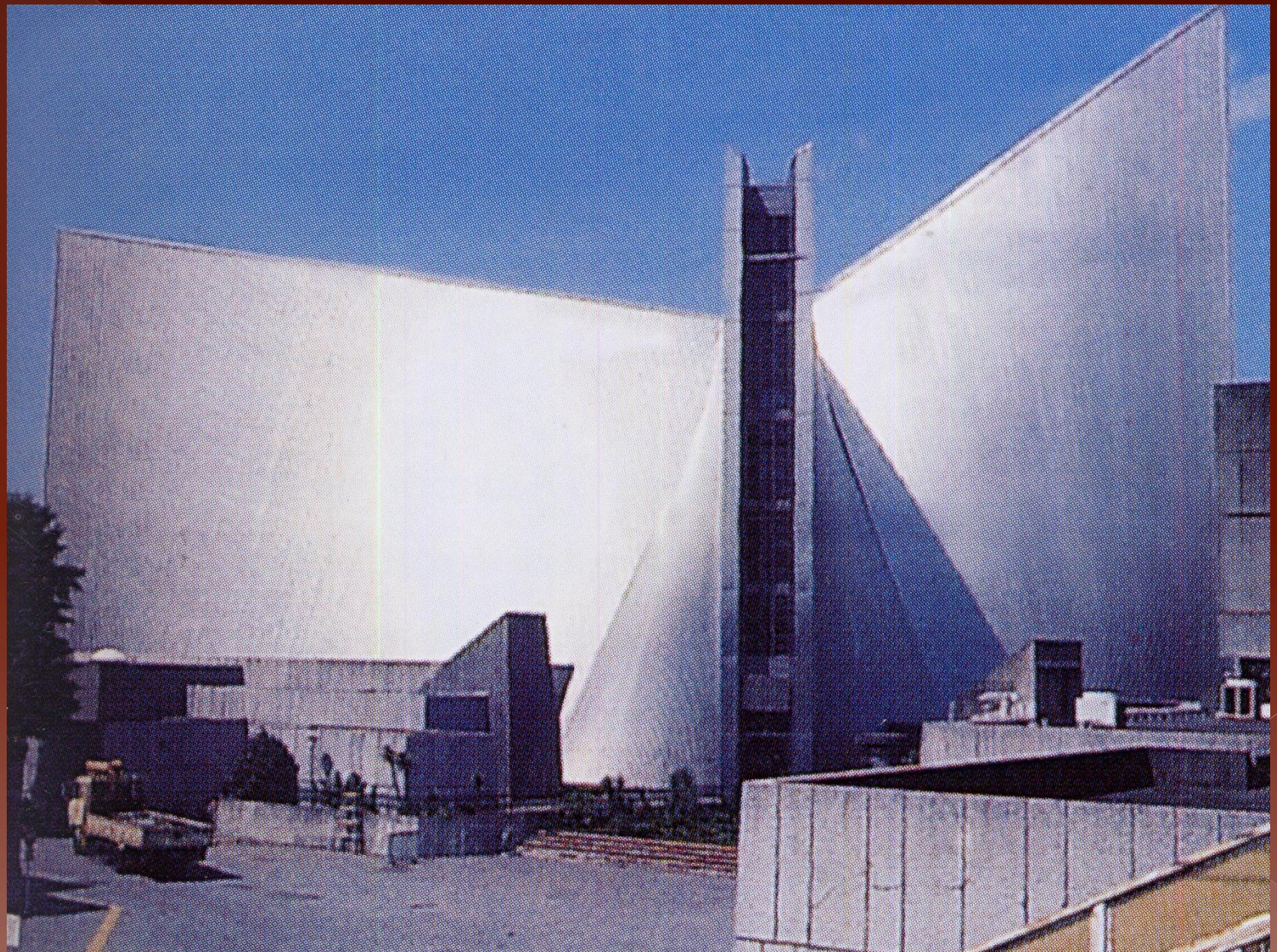
Notre-Dame du Haut. Ronchamp. 1920 dC

Església abacial de Saint John. Collegeville (Minesotta) s XX

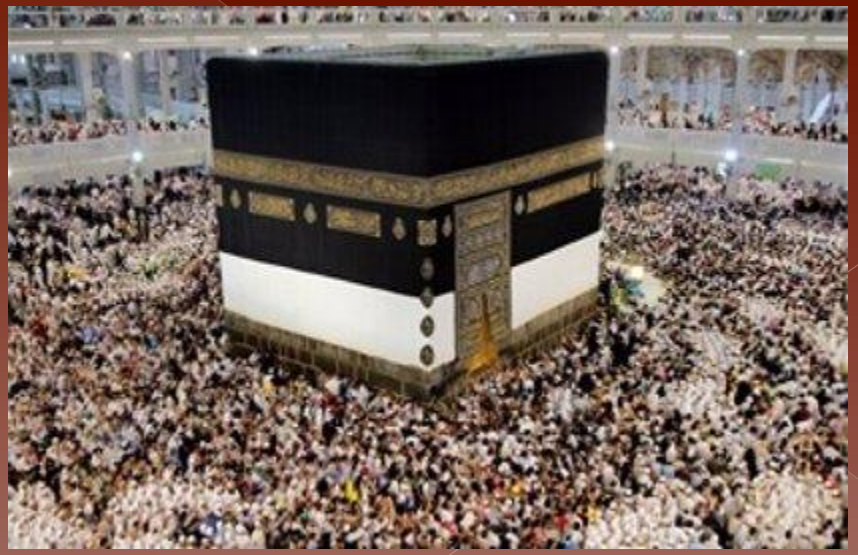

Catedral de Santa Maria. Tokio. s XX

MESQUITES

La Meca (Aràbia Saudí)

Mesquita Djenné (Mali)

Jama Masjid (Delhi)
Mesquita del divendres

Mesquita de Soleiman (Istambul)

Mesquita Blava o Sultan Ahmed Camii (Istambul)

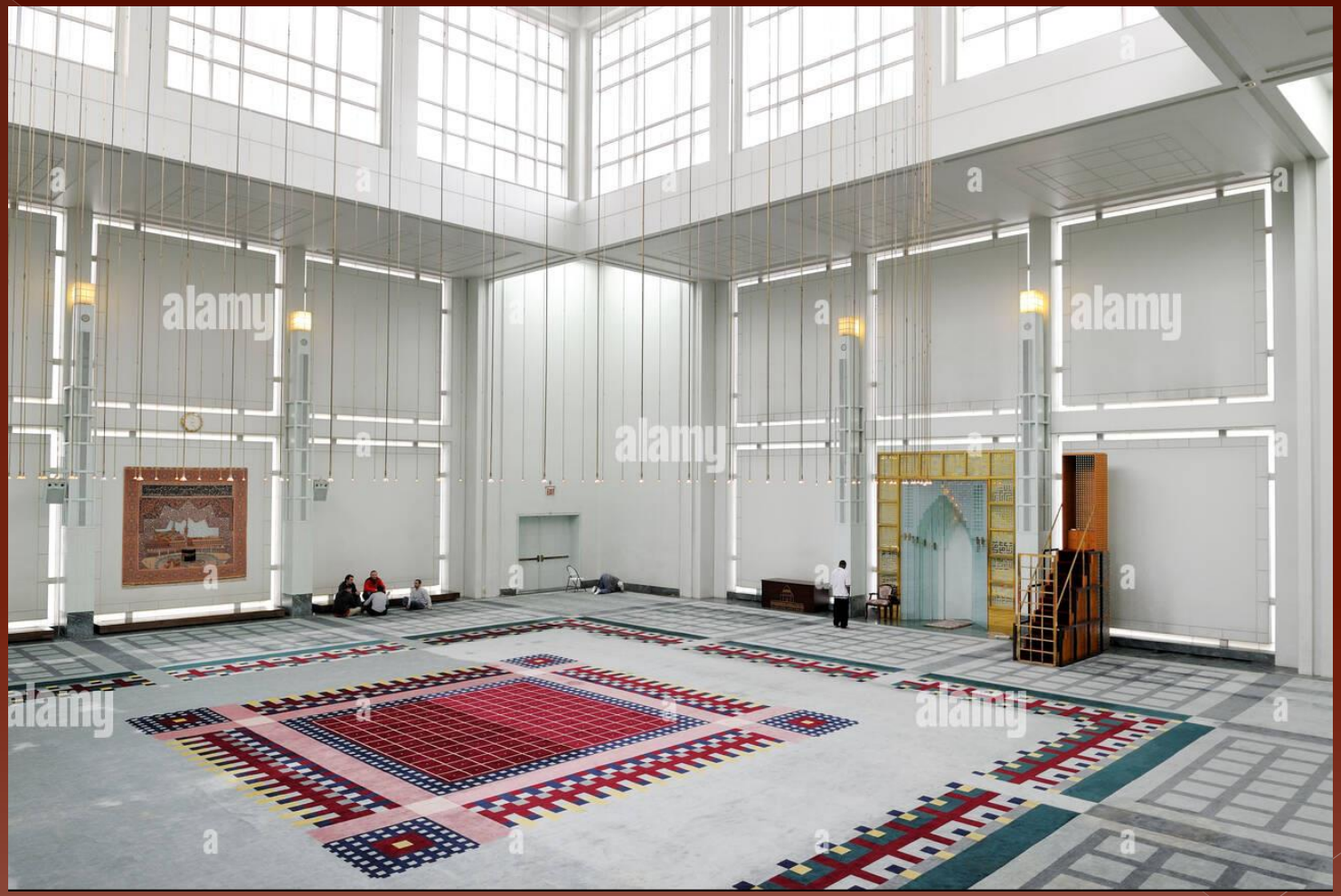

Santa Sofia (Istambul)

Mesquita de Còrdova

Mesquita de Nova York